

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009: Βαρσοβία, Πολωνία

Στις 6-8 του μηνός πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο της Βαρσοβίας διεθνές συνέδριο με θέμα «Πολωνική και Έβραϊκή Γραμματεία και εθνική ταυτότητα». Έπιστήμονες ειδικοί πάνω στα κείμενα της πολωνικής και έβραϊκής γραμματείας έπεχειρήσαν να ξεετάσουν ποικίλες πτυχές του θέματος, όπως π.χ. «Έβραϊκή Λογοτεχνία και δημιουργία των σιωνιστικών αφηγήσεων» (Anita Sharira) ή το ρόλο της λογοτεχνίας (Jakub Appenzlak, κ.ά. συγγραφέων) στη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009: Αθήνα

Στις 16 του μηνός με την εύκαιρία συμπλήρωσης 40 χρόνων λειτουργίας του Διορθοδόξου Κέντρου της Εκκλησίας της Ελλάδος, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση προς τιμήν των διατελέσαντων διευθυντών του Κέντρου και ήγουμένων της Μονής Πεντέλης. Εκτός από την όμιλία-χαιρετισμό του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου, μίλησαν, μεταξύ άλλων, ο Μητροπολίτης Αχελώου κ. Ευθύμιος («Η ίδρυση του Διορθοδόξου Κέντρου από τον μακαριστό Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Ιερώνυμο Α΄ στην Ίερά Μονή Πεντέλης επί ήγουμενίας του άειμνήστου αρχιμανδρίτη Θεοκλήτου Φεφέ»), ο Μητροπολίτης Μεσογαί-

ας και Λαυρεωτικής κ. Νικόλαος («Η διεύθυνση του Διορθοδόξου Κέντρου από τον Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας κ. Αναστάσιο και τον Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Θερμοπυλών κ. Ιωάννη»), κ.ά.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2009: Νέα Όρλεάνη – Μισσισιπής ποταμός, ΗΠΑ

Στις 18-25 πραγματοποιήθηκε το 8ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο εν πλώ, με θέμα «Ό Μέγας Ποταμός Μισσισιπής, αποκατάσταση της ισορροπίας», το οποίο διοργανώθηκε από τον οργανισμό «Θρησκεία, έπιστήμη και περιβάλλον». Παραθέτουμε σε έλληνική μετάφραση την έναρκτηρία όμιλία του Οίκουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου:

«Με μεγάλη χαρά σās καλωσορίζουμε όλους στην έπίσημη έναρξη του 8ου Περιβαλλοντικού Συμποσίου που τιτλοφορείται “Ό Μέγας Ποταμός του Μισσισιπής”.

Τό συμπόσιο αυτό είναι για πολλούς λόγους και ιστορικό και μοναδικό. Ό ποταμός αυτός αποτελεί μικρόκοσμο του πλανήτη μας. Στά ύδατά του άναγνωρίζουμε πολλά από τά οικολογικά προβλήματα του πλανήτη μας. Ταπεινωόμαστε στην παρουσία του. Έχουμε έρθει να άκούσουμε την ιστορία του και να διδαχθούμε από την πορεία του.

Άς άναλογισθούμε τη δική μας παρουσία μέσα σ΄ αυτόν τον μεγάλο ποταμό.

Όπως ο Μισσιτσιπιής συνδέει τις πεδιάδες με τη θάλασσα, έμεις οί ίδιοι άποτελούμε κρίκο μεταξύ παρελθόντος και μέλλοντος. Η έπιστήμη έχει αναπτύξει μία θεωρία για να εξηγήσει τις άπαρχές του σύμπαντος σχεδόν 14 δισεκατομμύρια χρόνια πριν, τις άπαρχές των άπλων μορφών ζωής περίπου 4 δισεκατομμύρια χρόνια πριν, και τη γέννηση των ανθρώπων μόνο 160.000 χρόνια πριν.

Άν και ο χρόνος μας στον πλανήτη είναι άσήμαντος, όταν συγκριθεί με τον βίο του πλανήτη μας, έχουμε φθάσει πιά σε καθοριστική καμπή στην ίστορία μας.

Έχουμε έπεκτείνει την κυριαρχία μας πάνω στη φύση σε σημείο που να άγγίζουμε τα άπόλυτα όρια της ανθρώπινης έπιβίωσης. Έχουμε άπολέσει το ήμισυ των μεγάλων δασών της Γης, λόγω των άπαιτήσεων για ξυλεία και έξαιτίας της μετατροπής των φυσικών έδαφών σε καλλιεργήσιμη γη, χωρίς να σκεπτόμαστε ότι τα τεράστια αυτά σφουγγάρια άποθηκεύουν πολλά άπό τα ύδατά μας.

Η άρδευση για την καλλιέργεια καταναλώνει το 70% της παγκόσμιας ζήτησης για νερό, και –σχεδόν άσύλληπτο– μερικοί άπό τους μεγαλύτερους ποταμούς της γης έχουν έξαντληθεί τόσο πολύ άπό τις ανθρώπινες δραστηριότητες που δεν φθάνουν πλέον μέχρι τη θάλασσα. Και οί ποταμοί, όμως, οί όποιοι τελικά καταφέρνουν να φθάσουν, κουβαλούν στα ύδατά τους όλα τα φυτοφάρμακα, έντομοκτόνα και άπορρίματα που συγκεντρώνουν κατά την πορεία τους. Η έρημοποίηση όλο και αυξάνεται στη γη, ένω στη θάλασσα τα άποθέματα των ψαριών έξαντλούνται άπό την ύπερκατανάλωση και αυτά που παραμένουν δηλητηριάζονται άπό τοξικές ουσίες, οί όποιες άποβάλλονται άσυνείδητα

στο περιβάλλον τους. Άντι να ζούμε άπό το εισόδημα ή το διαθέσιμο περίσσειμα της Γης, καταναλώνουμε το περιβαλλοντικό κεφάλαιο και καταστρέφουμε τους φυσικούς πόρους της Γης, ως να μην ύπηρεχε το αύριο.

Τά διλήμματα που άντιμετωπίζουμε είναι τά προβλήματα που έμεις οί άνθρωποι δημιουργήσαμε. Έχοντας παλέψει για αιώνες να ξεφύγουμε άπό την τυρρανία της πείνας, της άρρώστιας και της ένδειας, οί τεχνολογικές προόδοι του παρελθόντος μισού αιώνα έχουν δημιουργήσει την άυταπάτη ότι έλέγχουμε τη μοίρα μας όπως ποτέ πριν. Έχουμε άποκωδικοποιήσει τη δομή του DNA, δημιουργούμε ζωη σε δοκιμαστικούς σολήνες, τροποποιούμε τις καλλιέργειές μας γενετικά, στέλνουμε ανθρώπους στο φεγγάρι –άλλά έχουμε χάσει την ίσορροπία μας, έξωτερικά και έσωτερικά. Τά πλούτη που έχει συγκεντρώσει ο άναπτυγμένος κόσμος δεν έχουν τερματίσει τις κακουχίες των ανθρώπων. Τά τεχνολογικά έπιτεύγματα δεν μπόρεσαν να χαλιναγωγήσουν την όργη της φύσεως, την όποία ή έδώ περιοχή βίωσε μόλις τέσσερα χρόνια πριν. Η έξρηξη γνώσεως δεν συνοδεύτηκε άπό άνάλογη αύξηση σοφίας. Μόνο ή σοφία θά μπορούσε να μάς διδάξει ότι ή Δημιουργία είναι μία ένιαία και άλληλένδετη όντότητα και όχι ένα συνονθύλευμα μεμονωμένων άσύμβατων τμημάτων, τά όποια άπαλείφονται, άνταλλάσσονται ή τροποποιούνται κατά το δοκοϋν. Άκόμη και ή μικρότερη ανθρώπινη έπέμβαση μπορεί να έχει –και έχει– μακροπρόθεσμες έπιπτώσεις στον πλανήτη μας.

Έκτός άπό την άνάγκη να άνακτήσουμε ίσορροπία μεταξύ ανθρώπων και περιβάλλοντος, πρέπει να βρούμε ίσορροπία έντός του έαυτού μας, να έπανεκτιμήσουμε τις

ἀξίες μας και νὰ ἀναλογιστοῦμε τί πραγματικά ἔχει ἀξία. Ἐὰς θυμηθοῦμε ὅτι, ὅποιοι και νὰ εἶμαστε, ὅλοι ἔχουμε τὸ ρόλο μας νὰ παῖξουμε, τὸ ἱερὸ καθήκον μας γιὰ τὸ μέλλον. Καὶ ἂς θυμηθοῦμε, ὅτι ἡ εὐθύνη μας αὐξάνει παράλληλα μὲ τὰ προνόμια μας. Ὅσο ὑψηλότερα βρισκόμαστε στὸ σκαλοπάτι τῆς ἡγεσίας τόσο μεγαλύτερη εἶναι και ἡ εὐθύνη μας. Οἱ ἐπιτυχίες και οἱ ἀποτυχίες μας, προσωπικὲς και συλλογικὲς, ὀρίζουν τὴ ζωὴ δισεκατομμυρίων. Οἱ ἀποφάσεις μας, προσωπικὲς και συλλογικὲς, προσδιορίζουν τὸ μέλλον τοῦ πλανήτη.

Καθὼς ἀγναντεύουμε αὐτὸν τὸν μεγάλο ποταμὸ και ἐξερευνοῦμε τὶς προκλήσεις, τὶς ὁποῖες οἱ τοπικὲς κοινωνίες ἀντιμετωπίζουν, ἂς ἀναζητήσουμε λύσεις στὴν προοπτικὴ τῆς Πίστεως, ἀναγνωρίζοντας ὅτι ὅλοι εἶμαστε μαζί στὸ ἴδιο πλοῖο τῆς ζωῆς – και ὅτι ζοῦμε τώρα καθοριστικὲς στιγμὲς τῆς ἱστορίας και ὅτι τὶς ζοῦμε μαζί ἐν ἀληθείᾳ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν ἐλπίδι και, προπαντὸς, ἐν εὐθύνηῃ». [μτφρ. π. Φίλιππος Ζυμάρης]

† Βαρθολομαῖος

Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως -
Νέας Ρώμης και Οἰκουμενικὸς
Πατριάρχης

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Schwerte, Γερμανία

Ἡ Καθολικὴ Ἀκαδημία τοῦ Schwerte (Γερμανία) σὲ συνεργασία μὲ τὸν Τομέα Κ.Δ. τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου διοργάνωσε στὶς 6-8 τοῦ μηνὸς τὸ ἔκτο κατὰ σειρὰ συνέδριο γιὰ τὰ κείμενα τοῦ Κουμράν. Τὸ μεγάλο ζήτημα ποῦ ἀπασχολεῖ τὴν ἔρευνα ἀκόμα και σήμερα ποῦ ἡ ἀνάγνωση και ἡ ἔκδοση τῶν κειμένων τῆς Νεκρῆς Θάλασσας ἔχει ὀλοκληρωθεῖ, εἶναι κατὰ πόσο αὐτὰ μποροῦν νὰ προσφέ-

ρουν κάτι νέο στὴν κατανόηση τοῦ Ἰησοῦ και τῶν ἀπαρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἐπιστημονικὴ συνάντηση στὸ Schwerte ἀσχολήθηκε μὲ μία πτυχὴ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος, μὲ τὴ συμβολὴ τῶν κειμένων τοῦ Κουμράν στὴν κατανόηση τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ και τοῦ Παύλου. Ὁμιλητὲς ἦταν εἰδικοὶ ἐπιστήμονες ἀπὸ διάφορα Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης: H.-W. Kuhn, R. Achenbach, H. Lichtenberger, A. Steudel, L. Doering, A. Hogeterp, J.-S. Rey, F. Zanella, E. E. Popkes κ.ά.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Βόλος

Πραγματοποιήθηκε στὶς 9-11 τοῦ μηνὸς τὸ διεθνὲς συνέδριο μὲ θέμα «Ἡ ἔρευνα στὰ βλαστοκύτταρα στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς; Ἠθικὸς και θεολογικὸς προβληματισμός», τὸ ὁποῖο διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος και τὸ πρόγραμμα «Πίστη, Ἐπιστήμη, Τεχνολογία και Ἠθικὴ» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Στὴ συνδιάσκεψη ἔλαβαν μέρος πάνω ἀπὸ τριάντα ἐξειδικευμένοι σὲ θέματα βιοηθικῆς ἐπιστήμονες, ἱατροὶ και θεολόγοι. Μεταξὺ ἄλλων, ὁ καθηγητὴς π. Βασίλειος Καλιακμάνης ἐκπροσώπησε τὴν ἀρμόδια Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ θέματα Βιοηθικῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐνῶ ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς παρῶν ἦταν ὁ καθηγητὴς Θεοχάρης Παταργιάς. Στὶς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου τέθηκαν, ἀφ' ἑνός, οἱ ἄξονες τοῦ θεολογικοῦ και ἠθικοῦ προβληματισμοῦ και, ἀφ' ἑτέρου, ἔγινε ἐξαντλητικὴ συζήτηση πάνω στὰ ποικίλα ἠθικὰ και θεολογικὰ διλήμματα ποῦ δημιουργεῖ ἡ χρῆση τῶν βλαστοκυττάρων στὴν ἱατρικὴ και

τή βιοτεχνολογία. Μεταξύ άλλων, εξετάσθηκε τὸ status τοῦ ἐμβρίου στὸ πλαίσιο τῆς χρήσης τῶν βλαστοκυττάρων, τονίστηκε ἡ ἀνάγκη ὥστε τὰ ἱατρικὰ ἐπιτεύγματα στὸ χῶρο τῆς βιοϊατρικῆς νὰ φτάνουν σὲ ὅλα τὰ μῆκη καὶ τὰ πλάτη τοῦ ἀνθρώπινου πληθυσμοῦ χωρὶς διακρίσεις, ἐνῶ παρουσιάσθηκαν οἱ σχετικὲς ἀπόψεις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας (εἰδικότερα στὴν Ἀμερικὴ) γιὰ τὰ θέματα αὐτά. Ἐπίσης, στὴ διάρκεια τῆς συνδιάσκεψης λειτουργήσαν στὶς ἀπογευματινὲς συνεδρίες, ὁμάδες ἐργασίας ἀπὸ τοὺς συνέδρους, ὅπου συζητήθηκαν σὲ βάθος θέματα, ὅπως ὁ ρόλος τῆς θρησκείας καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν στὸ δημόσιο διάλογο γιὰ τὰ ζητήματα αὐτά, κ.ἄ. Στὸ τέλος τοῦ συνεδρίου διατυπώθηκαν συμπερασματικὰ προτάσεις πρὸς τὶς Ἐκκλησίες, τὶς κυβερνήσεις καὶ εὐρύτερα τὶς κοινωνίες στὴν προοπτικὴ νὰ συνεχιστεῖ ὁ διάλογος καὶ ἡ ἔρευνα πάνω στὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα προκύπτουν ἀπὸ τὶς ἐξελιξίσεις στὴ βιοϊατρικὴ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα

Στὶς 10-12 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε ὕστερα ἀπὸ πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡ ἑβδομῆ ἀκαδημαϊκὴ Συνάντηση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Τὸ θέμα τῆς συνάντησης ἦταν «Παγκόσμια κρίση, ἠθικὲς προκλήσεις καὶ θρησκευτικὲς προεκτάσεις». Μεταξὺ τῶν θεμάτων ποὺ ἀπασχόλησαν τοὺς ἐκπροσώπους τῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων ἦταν ἡ κρίση τῶν ἀξιῶν, ἡ ὑποβάθμιση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἡ ὑποβίαση τῆς οἰκονομικῆς κρίσης ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνάγκη υἱοθέτησης ἐνὸς νέου τρόπου ζωῆς, ἡ οὐσιαστικὴ στήριξη τοῦ λεγόμενου «Τρίτου Κό-

σμου», κ.ἄ. Συμπρόεδροι τῆς συνάντησης ὀρίστηκαν ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ πλευρὰ ὁ Μητροπολίτης Γαλλίας Ἐμμανουὴλ καὶ ἀπὸ τὴν ἰουδαϊκὴ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Νταβὶντ Ροζέν. Παραθέτουμε τὸ ἀνακοινωθὲν τῆς συνδιάσκεψης:

*Ἀνακοινωθὲν
τῆς 7ης Ἀκαδημαϊκῆς Συνάντησης
τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας
καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ*

The Seventh Academic Consultation of Orthodox Christianity and Judaism was held in Athens, Greece, on “The World in Crisis: Ethical Challenges and Religious Perspectives” from November 10-12, 2009. The meeting was generously sponsored by the Greek Government, the Order of St. Andrew the Apostle (Archons of the Ecumenical Patriarchate), and others. Thirty delegates participated in the meeting, co-chaired by Rabbi Prof. Richard A. Marker, Chair of the International Jewish Committee on Interreligious Consultations (IJCIC) and His Eminence Metropolitan Emmanuel of France, Director of the Office of Interreligious and Intercultural Affairs to the Liaison Office of the Orthodox Church to the EU, Brussels.

The meeting opened with a welcome message from His All Holiness Ecumenical Patriarch Bartholomew, who remarked that “for a world in crisis and yearning for hope, the parallel aspirations of the Sacred Scripture –whether of the Torah and Prophets or of the Gospels and Epistles– are the source of inspiration for the world”. Messages were also received from their Beatitudes Patriarch Theodoros II of Alexandria and All Africa, Patriarch Theophilos III of Jerusalem, and Archbish-

op Hieronymos II of Athens and all Greece. Rabbi David Rosen, Interreligious Affairs Advisor to the Chief Rabbinate of Israel, also delivered a message.

His Excellency Mr. George A. Papan-dreou, Prime Minister of Greece, conveyed a message to the participants, who also heard messages from other officials, including their Excellencies Ms Anna Diamantopoulou, Minister of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs of Greece, and Mr. Dimitris Droutsas, Alternate Minister of Foreign Affairs of Greece. A delegation was received by the Prime Minister of Greece and the Archbishop of Athens. The consultation concluded with a dinner hosted by the Central Board of Jewish Communities in Greece and the Athens Jewish Community at the Jewish Cultural Center of Athens.

In his introductory address, His Eminence Metropolitan Emmanuel of France underlined “the uniqueness of each human person and the common issues and ethical challenges, such as the economic and environmental crisis and the deeper crises of ethical and spiritual values in the contemporary world”. The keynote speaker was Lord Daniel Brennan QC, from London, focusing on the responsibility of religious traditions and communities to respond to the world financial crisis as a reflection of the moral and ethical lapse of worldwide proportions. Rabbi Marker responded that our two respective traditions transcend national boundaries, providing paradigms worthy of the world’s attention.

The first session on “Economic Ethics Today” included presentations by Rabbi Professor Asher Meir from the Jerusalem Business Ethics Center and Rev. Dr. Cyril

Hovorun, Department of External Church Relations of the Moscow Patriarchate. The speakers of the second session on “Environmental Ethics” were Mr. Jonathan Nerial, Jewish environmental educator from Yeshivat Hamivtar, and Rev. Dr. John Chryssavgis, theologian of the Ecumenical Patriarchate. The third session on “Philanthropy: How our Traditions Manifest our Values in the World” was presented by Rabbi Marker, professor of Philanthropy at New York University, and the Honorable Alex Rondos, former Executive Director of International Orthodox Christian Charities (IOCC).

Participants had the occasion to express their concerns on “Current Issues: Education, Xenophobia, Terrorism, Radicalism and Extremism”.

Whereas, the two religious Traditions are built on a common Biblical base and, while divergent in many ways, nevertheless share a sense of common identification of the crises and of common conviction about the urgency of our mandate, the consultation affirmed the following principles:

1. The economic crisis has drawn the worlds attention to a crisis in spiritual values. It stimulated a crisis of confidence in systems and leadership rooted in the arrogance and greed that became evident during the financial meltdown. Economic and ecological crisis remind us of the futility of faith in human control of human destiny, and equally of the religious responsibility to address these crises effectively.

2. Representing two world religious traditions, with a long history of functioning both within and beyond State boundaries, the consultation committed itself to helping to provide constructive paradigms, built on

the spiritual values of our respective Traditions, which are called to inform a world searching for new direction and answers.

3. Those gathered at the consultation were leaders charged with taking the vision of these meetings to their respective communities around the world. We recognized that discussions removed from implementation are insufficient, and the measure of the value of our meetings is that we become better informed and motivated to lead our respective communities in recognizing the urgency of the contemporary global challenges.

4. We reflected on our presence in the world, affirming that economics and the created world must be infused with the sanctity and values of our traditions. Without these, abuse of the world's economics follows too easily; but when properly imbued with these, human beings may be enabled to provide security in a fragile world.

Therefore, there is an urgent obligation for religious as well as political leaders of the world to engage in constructive dialogue on ideological principles and religious values, an obligation springing both from a shared respect for human rights and from a shared recognition of the need of agreement in pursuit of common aims for truthful and candid cooperation, such as will not be blighted by the arrogant self-reliance of ideology or the fanatical intolerance of religion, so that their distinct roles will not be thoughtlessly put in question, while the rights of all citizens shall indeed enjoy protection in our modern multicultural society.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ρουμανία

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας διοργάνωσε στίς 11-12 τοῦ μηνὸς ποιμαντι-

κό-ιεραποστολικὸ συνέδριο μὲ θέμα «Ἡ διάδοση τῆς πίστεως μὲ τὴ βοήθεια τῶν συγχρόνων μέσων ἐπικοινωνίας». Τὸ συνέδριο, στὸ ὁποῖο ἔλαβαν μέρος πάνω ἀπὸ 650 κληρικοὶ καὶ στὸ ὁποῖο συμμετεῖχε ἐνεργῶς καὶ ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας Δαυιήλ, ἀπασχόλησε ἡ νομιμότητα καὶ ἡ ἀναγκαιότητα χρήσης σύγχρονων ἠλεκτρονικῶν μέσων ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ποιμαντικὴ προσέγγιση τῶν πιστῶν, ὅπως ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν κήρυξη τοῦ θεοῦ λόγου στὸν κόσμο. Ἐπίσης, ἐγίνε ἀναφορὰ ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Ρουμανίας σὲ σχετικὴ συνέντευξη τύπου στὸ γεγονός ὅτι ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία χρησιμοποιεῖ ἤδη μὲ μεγάλη ἐπιτυχία ποικίλα τέτοια μέσα, ὅπως ὁ τηλεοπτικὸς σταθμὸς Trinitas, τὸ ραδιόφωνο, τὸ διαδίκτυο κ.λπ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Λονδίνο, Μ. Βρετανία

Τὸ Metropolitan Anthony of Sourozh Foundation διοργάνωσε στὸ Λονδίνο στίς 14 τοῦ μηνὸς συνέδριο στὴ μνήμη τοῦ Μητροπολίτη Anthony (Bloom) τοῦ Σουρόζ. Τὸ θέμα τοῦ συνεδρίου ἦταν «Συνάντηση μὲ τὸν Θεό». Εἰσηγητὲς ὑπῆρξαν μεταξὺ ἄλλων ὁ Κώστας Καρράς («A Living Diocese to Serve a Living God»), ὁ Hugh Wybrew («Encountering God in Liturgical Prayer»), ὁ Donald Allchin («Metropolitan Anthony: A Gift From God»), ἡ Veronique Lossky («Metropolitan Anthony. My Memories in Paris») κ.ἄ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα

Τὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διοργάνωσε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου ἀπὸ 16 Νοεμβρίου μέχρι 16 Δεκεμβρίου, σεμινάριο 40 ὡρῶν γιὰ τὸ μάθημα τῶν Θερησκευτικῶν. Οἱ βασικοὶ ἄξονες τοῦ σεμιναρίου,

μεταξύ άλλων, ἦσαν: α) ἡ ἐπιστήμη τῆς Θεολογίας καὶ ἰδιαίτερα τὰ σύγχρονα ἐπιστημονικὰ ζητήματα πού προκύπτουν στὴ σύνδεσή της μὲ τὸ θρησκευτικὸ μάθημα (θρησκεία καὶ θρησκείες, παράδοση καὶ ἐκσυγχρονισμός, ἡ Ἁγία Γραφή καὶ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, ἡ ἱστορικὴ ἀφήγηση καὶ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, ἐρμηνευτικὲς προσεγγίσεις τοῦ δόγματος, ἡ λειτουργία τῆς τέχνης, τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν μεταξύ θεολογίας καὶ παιδαγωγικῆς), β) οἱ διδακτικὲς προσεγγίσεις τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, γ) θέματα διαπολιτισμικῆς ἐκπαίδευσης (θρησκείες καὶ πολιτισμός, ἡ θρησκευτικὴ διάσταση τῆς διαπολιτισμικῆς ἐκπαίδευσης, ἡ εὐρωπαϊκὴ διάσταση τοῦ μαθήματος). Τὸ ἔργο τῆς ἐπιμόρφωσης ἀνέλαβαν πανεπιστημιακοὶ θεολόγοι, σχολικοὶ σύμβουλοι Θεολόγων, συγγραφεῖς τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων, εἰδικοὶ ἐπιστήμονες, κ.ἄ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Βενετία, Ἰταλία

Ὁ Μητροπολίτης Γαλλίας Ἐμμανουὴλ καὶ ὁ Μέγας Πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου π. Γεώργιος Τσέσης συμμετεῖχαν ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὸ Συνέδριο πού πραγματοποιήθηκε στίς 19-20 τοῦ μηνὸς στὴ Βενετία, κατόπιν πρωτοβουλίας τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ὁμάδος τοῦ Χριστιανοδημοκρατικοῦ «Εὐρωπαϊκοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος» (ΕΛΚ) στὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο καὶ μέσα στὰ πλαίσια τοῦ Ἄρθρου 17/3 τῆς Συνθήκης τῆς Λισαβώνας, τὸ ὁποῖο, ὡς γνωστόν, προβλέπει καὶ προτρέπει τὴ συνεργασία τῶν ἀρμοδίων φορέων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως (ΕΕ) μὲ τίς Ἐκκλησίες τῆς Εὐρώπης, ὅπως καὶ μὲ διάφορα ἄλλα θρησκευόμενα, πού βαθμιαία ριζώθηκαν στὴν «γηραιά» μας ἥπειρο. Στὸ

Συνέδριο, πού συνήλθε ὑπὸ τὸ γενικὸ θέμα: «Εὐρωπαϊκὴ ταυτότητα καὶ κοινὲς ἀξίες» συμμετεῖχαν περὶ τοὺς 100 συνέδρους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι ἦταν Εὐρωβουλευτὲς τοῦ ΕΛΚ, προερχόμενοι ἀπὸ ὅλα τὰ Κράτη-μέλη τῆς Ε.Ε. Ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς συμμετεῖχαν ἐνεργῶς ἱκανοὶ Ρωμαιοκαθολικοὶ, μία ἐκπρόσωπος τῶν Ἰταλῶν Διαμαρτυρομένων, ἀπὸ δὲ Ὁρθόδοξου πλευρᾶς, οἱ Ἐκκλησίες Κωνσταντινουπόλεως, Ρωσίας, Ρουμανίας, Κύπρου καὶ Ἑλλάδος.

Στὸ Συνέδριο παρουσιάσθηκε ἐκ μέρους Εὐρωβουλευτῶν, πολιτικῶν ἀναλυτῶν καὶ ἐκπροσώπων Ἐκκλησιῶν σειρά εἰσηγήσεων, στὰ πλαίσια τριῶν θεματικῶν ἐνοτήτων, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονταν: α) στὸ «Ρόλο τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Θρησκευτικῶν Καθιδρυμάτων στὴ διατήρηση τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ταυτότητας», β) στὴν «Κοινὴ εὐθύνη ἡμῶν (δηλ. τῶν πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν) ἔναντι τῶν πολιτῶν τῆς Εὐρώπης» καὶ γ) στὴν «Θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ τὴν προστασία τῶν θρησκευτικῶν μειονοτήτων».

Τὰ περιορισμένα πλαίσια ἑνὸς σύντομου ἄρθρου/σχολίου δὲν ἐπιτρέπουν βέβαια μίαν λεπτομερῆ ἔκθεση τῶν ὅσων διατυπώθηκαν καὶ συζητήθηκαν διεξοδικὰ στὸ Συνέδριο σχετικὰ μὲ τὴν θρησκευτικὴ ἐλευθερία, τοὺς ποικίλης φύσεως διωγμοὺς πού ὑφίστανται οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἑγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς, τῆς Ἀσίας, τῆς Καρκαϊβικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς φιλελεύθερης Εὐρώπης. Ὡστόσο, θὰ ἦταν, νομίζω, χρήσιμο νὰ ἀναφερθοῦν μερικὲς προσφευγὲς καὶ ὑψίστης σημασίας τοποθετήσεις Εὐρωβουλευτῶν καὶ πολιτικῶν ἀναλυτῶν, οἱ ὁποῖες σχετίζονται ἄμεσα ὄχι μόνον μὲ τὴν «ταυτότητα», ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης. Καὶ ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ εἶναι χρήσιμη ἐν ὄψει

των ὧν λέγονται, γράφονται καὶ ἐπιχειροῦνται ἐπ' ἐσχάτων στήν Ἑλλάδα, τὴν Ἰσπανία, τὴν Ἰταλία, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες Εὐρωπαϊκὲς χώρες, ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρόσφατη ἀπόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, ἡ ὁποία συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀποκαθλώσεως τῶν Χριστιανικῶν συμβόλων (Σταυρῶν, Εἰκότων) ἀπὸ σχολεῖα καὶ δημόσια κτήρια.

Κατωτέρω, παρατίθενται δειγματοληπτικὰ μερικὲς ἀπὸ τὶς ἄνευ περιστροφῶν ξεκάθαρες αὐτὲς τοποθετήσεις. «Υπάρχει πλέον ιδεολογικὴ ἀντιμετώπιση τῆς θρησκείας» παρατήρησε ὁ Ἰταλὸς Εὐρωβουλευτῆς Mario Mauro, ἐκφράζοντας συνάμα καὶ τὸν φόβο ὅτι «ἂν καταργηθῆ ὁ Σταυρὸς ἀπὸ τοὺς δημόσιους χώρους, τὸ ἐπόμενο βῆμα θὰ εἶναι ἡ κατάργησή του ἀπὸ τὶς εὐρωπαϊκὲς σημαίες». Δριμύτερος ἦταν ὁ καθηγητῆς Friedrich Boker, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ πρῶτα παρατήρησε ὅτι ἡ λέξις Θεὸς ἐγένε πλέον «ταμπού» στὴν πολιτικὴ κόνιστρα, τόνισε μὲ ἔμφαση ὅτι στὴν Εὐρώπη καὶ σ' ὀλόκληρη τὴν ὑψηλὴ γενικά, δὲν ἔχουμε «σύγκρουση πολιτισμῶν», καθὼς εἶχε προβλέψει περὶ τὸ τέλος τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν χιλιετίας ὁ Samuel Huntington, ἀλλὰ «σύγκρουση μεταξὺ πιστῶν καὶ ἀπίστων».

Στὰ ἴδια μῆκη κύματος μὲ τοὺς ἀνωτέρω βρέθηκε καὶ ὁ Martin Kugler, ἀναφερόμενος στὶς ἀρνητικὲς πτυχὲς τοῦ «λαϊκοῦ κράτους» (état laïc), ἀλλὰ καὶ στὴν διαρκῶς αὐξανόμενη «χριστιανοφοβία» ἀνὰ τὸν κόσμον, ὅπως καὶ στὴν περιθωριοποίηση τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης, φέροντας ὡς παράδειγμα τὴν ἀπὸ πολλῶν ἡδη ἐτῶν ἀπαράδεκτη ἀντιχριστιανικὴ συμπεριφορὰ τοῦ BBC. Τέλος, ὁ Antonio Cancian, ἀσκώντας κριτικὴ κατὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πολιτικοῦ κόμ-

ματος, ἐξέφρασε τὴν γνώμη ὅτι τὸ ΕΛΚ, ἐγκαταλείποντας πλέον τὴ νέα αὐτὴ τάση τῆς «πολιτικῶς ὀρθῆς» συμπεριφορᾶς, πρέπει νὰ ἀκολουθεῖ στὸ ἐξῆς μιὰ ἐπιθετικότερη πολιτικὴ στὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο, προβάλλοντας μὲ θάρρος τὶς χριστιανικὲς ἀξίες ὡς στέρεα βάση γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς ὁμοιογενοῦς, κατὰ τὸ δυνατόν, εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, κυρίως στὰ πλαίσια τῶν συζητήσεων ὅσον ἀφορᾷ στὴν διεύρυνση τῆς Ε.Ε. μὲ τὴν εἰσοδοχὴ σ' αὐτὴν νέων Κρατῶν μελῶν.

Οἱ σαφεῖς αὐτὲς τοποθετήσεις κομίζουν τὸ παρήγορο μήνυμα ὅτι παρὰ τὸ κοσμικὸ πνεῦμα ποῦ διέπει σήμερα τὶς δια-Κρατικὲς σχέσεις στὴν Εὐρώπη, καὶ παρὰ τὶς τυχόν ἐπιφυλάξεις τοῦ κόσμου γιὰ ὅσα «τεκταινῶνται» στὶς Βρυξέλλες καὶ τὸ Στρασβούργο ἐρήμην τῶν πολιτῶν, ὑπάρχουν καὶ φωνὲς ποῦ συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ἐπανόδου τῶν Εὐρωπαϊῶν πολιτικῶν στὶς «πηγές». Τουτέστιν, στὶς Χριστιανικὲς ἐκεῖνες ἀξίες ποῦ εἶχαν προβάλλει πρὸ πεντηκονταετίας καὶ πλέον ὡς θεμέλιο τοῦ νέου εὐρωπαϊκοῦ οικοδομήματος, οἱ συνειδητὰ Χριστιανοὶ πρωτοπόροι τῆς Ε.Ε., Robert Schuman, Konrad Adenauer καὶ Jean Monet.

Ἡ πρόσκληση γιὰ συνεργασία τὴν ὁποία ἀπηύθυνε πρὸ ἡμερῶν τὸ ΕΛΚ στὶς Ἐκκλησίες, παρέχει σ' αὐτὲς μιὰ ἄριστη εὐκαιρία νὰ δώσουν στὴ σημερινὴ ἐκκοσμιευμένη Εὐρώπη τὴν Ὁρθόδοξη μαρτυρία τους, καὶ νὰ συντελέσουν τοιοῦτοτρόπως στὴν ἐμπέδωση μιᾶς ἀνεκτικῆς καὶ δίκαιης κοινωνίας, ὅπου θὰ βασιλεύει ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ.

Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέσης

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Μόσχα, Ρωσία

Στὶς 25-26 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Συνοδικὸ Γραφεῖο Προσκυνημα-

τικῶν Περιηγήσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας τὸ 6ο Πανρωσικὸ Ἐκκλησιαστικὸ συνέδριο μὲ γενικὸ θέμα «Πορεία τῶν πρὸς τὸν Θεὸν δεομένων» μὲ σκοπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῶν προσκυνηματικῶν περιηγήσεων, δηλαδή τοῦ Θρησκευτικοῦ Τουρισμοῦ. Στὸ συνέδριο αὐτὸ ἔλαβε μέρος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὁ Μητροπολίτης Ζακύνθου Χρυσόστομος καὶ ὁ Γραμματέας τοῦ ἀρμόδιου συνοδικοῦ γραφείου π. Σπυρίδων Κατραμάδος.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα

Στις 26 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε ἡμερίδα ἀπὸ τὴν Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Παρακολουθήσεως Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων, μὲ τίτλο «Ἡ συμβολὴ τῶν Ἑλλήνων κληρικῶν στὸν Ἑλληνικὸ Διαφωτισμὸ καὶ στὴν ἀναγέννηση τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν». Παραθέτουμε τὸ σχετικὸ μήνυμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερωνύμου Β΄:

Ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί,

Οἱ ὀρθόδοξοι κληρικοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, εἶχαν βαθιὰ ἐπίγνωση τοῦ ρόλου καὶ τῆς προσφορᾶς τους μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ μέσα στὴν κοινωνία. Αὐτὴ ἡ ἐπίγνωση δὲν περιοριζόταν μόνον στὴ λειτουργικὴ διακονία τους, ἀλλὰ ἐπεκτείνονταν καὶ στὸν εὐρύτερο κοινωνικὸ περίγυρο, ὅπου ζοῦσαν. Ἐνδιαφέρονταν γιὰ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Πρωτοστατοῦσαν σὲ κάθε τί πού βελτιώνει τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ καὶ ἐξυψώνει τὸν ἄνθρωπο.

Μιὰ τέτοια ἐκφάνση τοῦ ἀνθρώπινου βίου στὴν ὁποία πρωτοστάτησαν οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς εἶναι ἡ καλλιέργεια τῶν ἐπιστημῶν σὲ σχέση μὲ τὴν πίστη στὸν Θεό. Οἱ Πατέρες μας ὑποστήριξαν σθεναρὰ τὴν στενὴ σχέση ἀνάμεσα στὴν ἐπιστὴμὴ καὶ

στὴν πίστη καὶ ὑπέδειξαν τὸ πῶς μπορεῖ νὰ συνδεθεῖ ἡ κατὰ «Θεὸν σοφία» ἡ θεολογία ἐπὶ τὸ ὀρθότερον, μὲ τὴν φιλοσοφία καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ γνῶση. Κατόρθωσαν ἔτσι, διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ, νὰ ἐννοήσουν ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅτι τὰ πνευματικὰ τους χαρίσματα, ἡ σκέψη, ἡ λογικὴ, ἡ κρίση, εἶναι σημάδια «τῆς πνοῆς τοῦ Θεοῦ», ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ τάξις, ἡ ἁρμονία καὶ ἡ ὁμορφία τοῦ κόσμου δὲν εἶναι μόνον ἀποτέλεσμα τῶν φυσικῶν νόμων, πού διέπουν τὸ σύμπαν καὶ τὸν κόσμον ὁλόκληρο, ἀλλὰ κυρίως εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ἀγαπητικοῦ δημιουργικοῦ λόγου τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ τῆς διαρκoῦς μέριμνάς Του γιὰ τὴν κτίση.

Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ τοὺς ὀδηγοῦσε σὲ χαρισματικὴ γνῶση τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ σὲ δοξολογία τῆς μεγαλωσύνης Του καὶ τῆς πανσοφίας Του, ὅπως καὶ στὴν κατανόηση τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ συμπεράσματος, «ὅτι πᾶσα ἐπιστὴμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία καὶ οὐ σοφία Θεοῦ φαίνεται εἶναι».

Ἐπιπλέον τοὺς ἀποδείκνυε ὅτι ἡ ἀνθρώπινη σκέψη ἔχει περιορισμένες δυνατότητες καὶ ὅσο καὶ ἂν ἐμβαθύνει στὸ χῶρο τῆς κτίσεως εἶναι ἀνεπαρκής. Δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν αὐτονομεῖται, δὲν θεωρεῖ πῶς τὸ κέντρο τῆς γνώσεως εἶναι ἡ λογικὴ του καὶ οἱ ἱκανότητές του, δὲν ὑπεραίρεται ἐγωιστικὰ γιὰ τὶς ἀνακαλύψεις του, ἀλλὰ δοξολογώντας τὸν Θεό, τὴν πηγὴ τῆς γνώσεως καὶ τῆς σοφίας, προσφέρει τὸ προῖόν τῆς ἔρευνάς του στὸν κόσμον καὶ στὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ βελτιώσει τὴν ποιότητα τῆς ζωῆς του καὶ γιὰ νὰ ἀναχθεῖ ἀπὸ τὴ γνῶση τῆς κτίσεως στὴ γνῶση τοῦ Κτίστου.

Ἡ θεολογικὴ αὐτὴ παράδοση, ἡ ὁποία διαμορφώθηκε κυρίως ἀπὸ τοὺς Μεγάλους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας μὲ κορυφαῖο

τὸν Μέγα Βασίλειο, συνεχίσθηκε κατὰ τὴν Βυζαντινὴ καὶ Ὑπεροβυζαντινὴ περίοδο. Λόγιοι κληρικοὶ ἐπιστήμονες, συνέδεσαν συνειδητὰ τὶς ἐπιστῆμες μὲ τὴ θεολογία δίνοντας νέα πνοὴ στὴν καλλιέργεια τῶν ἐπιστημῶν. Οἱ προσπάθειες κάποιων νὰ ἀποσυνδέσουν κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸ Διαφωτισμὸ τὶς ἐπιστῆμες ἀπὸ τὴν πίστη, ὁδήγησαν στὰ τραγικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπάνθρωπης ἐπιστῆμης, πού σκοπὸ της ἔχει μόνον τὴν ἐπιστημονικὴ ἐπιτυχία, χωρὶς νὰ ὑπολογίζει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὶς πραγματικὰς ἀνάγκες του. Ἐπιστῆμη χωρὶς παρουσία Θεοῦ εἶναι ἐπιστῆμη ἐγωιστικὴ, ἰδιοτελής, πού πολλὰς φορὲς μετατρέπεται σὲ ἐπικίνδυνη καὶ καταστροφικὴ.

Τὶς θέσεις αὐτὲς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐγκλωπώθηκαν ἑκατοντάδες μεγάλοι ἐπιστήμονες, πού μὲ τὶς ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις τους πρόσφεραν πολλὰ στὴν ἀνθρωπότητα. Παρὰ τὴν κοσμικὴ δόξα πού ἀπέκτησαν ἐξ αἰτίας τῶν ἀνακαλύψεων τους αὐτοὶ παρέμειναν ταπεινοὶ καὶ ἀπλοί. Εἶχαν βαθιὰ τὴν πεποίθησιν πὼς ὁ,τι ἔκαναν πραγματοποιήθηκε τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος. Γι' αὐτὸ ἦταν ἀληθινὰ μεγάλοι. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ ὀνόματά τους παραμένουν ὑψηλὰ στὶς συνειδήσεις ὄλων τῶν ἐπιστημόνων.

Μὲ αὐτὲς τὶς ἀπλὲς ταπεινὲς σκέψεις χαίρειζω τὴν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διοργανωμένη ἡμερίδα μὲ θέμα: «Ἡ συμβολὴ τῶν Ἑλλήνων Κληρικῶν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Διαφωτισμὸν ἕως τὴν Ἀναγέννησιν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν», καὶ εὐλογῶ τὴν ὅλη προσπάθεια πού καταβάλλει ὁ Πρόεδρος τῆς Εἰδικῆς Συνδικῆς Ἐπιτροπῆς Παρακολούθησεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας μας, Σεβασμιώτατος Μητρο-

πολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμητοῦ κ. Δανιὴλ καὶ τὰ μέλη Αὐτῆς, γιὰ τὴν ἐνημέρωσιν τῶν Στελεχῶν τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ θεμάτων Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, σὲ συνεργασία μὲ τὰ Γραφεῖα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου στὴν Ἀθήνα.

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια εὐχομαι ὁ,τι ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον «τῷ Κυρίῳ ἐν οἷς πράττομεν».

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Γερῶνμος

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Παρίσι, Γαλλία

Στὸ Institut de Theologie Orthodoxe Saint Serge στὸ Παρίσι, πραγματοποιήθηκε στὶς 27-28 τοῦ μηνὸς τὸ διεθνὲς συνέδριο γιὰ τὴ συμπλήρωσιν 30 ἐτῶν ἀπὸ τὴν κοίμησιν τοῦ μεγάλου Ρώσου θεολόγου τῆς Διασπορᾶς π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ (1893-1979). Τὸ συνέδριο εἶχε θέμα «Ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ καὶ ἡ ἀνανέωσιν τῆς ὀρθόδοξης θεολογίας στὸν 20ὸ αἰῶνα» καὶ ἦταν χωρισμένο σὲ πέντε θεματικὰς ἐνότητες. Στὴν πρώτη μὲ θέμα «Ὁ Γεώργιος Φλωρόφσκυ καὶ ἡ ρωσικὴ θρησκευτικὴ σκέψιν», ἔγιναν ἀνακοινώσεις, ὅπως τοῦ Nicolas Kazarian («Ἡ ἔννοια τῆς ψευδομόρφωσης κατὰ τοὺς O. Spengler καὶ Γ. Φλωρόφσκυ»), Brandon Gallaher («Περιμένοντας τοὺς βαρβάρους, Πανορθόδοξη ταυτότητα καὶ πολεμικὴ στὸν Γ. Φλωρόφσκυ»), κ.ἄ. Στὴ δευτέρῃ ἐνότητι μὲ θέμα «Νεοπατερικὴ Σύνθεσις», ἔλαβαν μέρος, μεταξὺ ἄλλων, οἱ Michel Stavrou («Τὰ ἐπιστημολογικὰ κριτήρια τῆς νεο-πατερικῆς σύνθεσης τοῦ Γ. Φλωρόφσκυ»), ὁ Jean-Francois Colosimo («Ἡ νεο-πατερικὴ σκέψιν τοῦ Γ. Φλωρόφσκυ καὶ ἡ σύγχρονη ὑπαρξιακὴ σκέψιν») κ.ἄ. Στὴν τρίτῃ ἐνότητι-

τα με θέμα «Ίδιαίτερα θέματα τῆς θεολογικῆς σκέψης τοῦ Γ. Φλωρόφσκυ», ἔγιναν, μεταξύ ἄλλων, εἰσηγήσεις ὅπως τοῦ π. Boris Bobrinsky («Christus totus: ἡ χριστολογικὴ διάσταση τῆς ἐκκλησιολογίας κατὰ τὸν Γ. Φλωρόφσκυ»), τοῦ Μητρ. Ἀθανασίου Γέβτις («Τὸ πρόβλημα τῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας») κ.ἄ. Στὴν ἐπόμενη, τέταρτη ἐνότητα, με θέμα «Ἐπεξεργασία τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος τοῦ Γ. Φλωρόφσκυ» μίλησαν μεταξύ ἄλλων ὁ Π. Καλαϊτζίδης («Ὁ Χριστιανικὸς Ἑλληνισμὸς τοῦ Γ. Φλωρόφσκυ καὶ οἱ Ἕλληνες θεολόγοι τῆς γενιᾶς τοῦ ἴου»), ὁ Sergey Hoguzny («Ὁ Γ. Φλωρόφσκυ καὶ ἡ ῥωσικὴ θρησκευτικὴ σκέψη. Ἡ ἐκ μέρους του κριτικὴ τῆς πορείας τῆς, ἡ θεώρηση τῶν στόχων τῆς καὶ ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ἔργου του στὴ σημερινὴ Ρωσία»). Στὴν τελευταία ἐνότητα με τίτλο «Τὰ ἀδημοσίευτα κείμενα τοῦ Γ. Φλωρόφσκυ», ὁ Alexis Torrance παρουσίασε μία συνοπτικὴ εἰκόνα τῶν ἀδημοσίευτων κειμένων, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν ἀρχειοθετημένα στὸ πανεπιστήμιον τοῦ Princeton.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Cluj-Napoca, Ρουμανία

Τὸ Κέντρο Βιβλικῶν Σπουδῶν (Centrul de Studii Biblice) τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Cluj-Napoca διοργάνωσε στίς 27-28 τοῦ μηνὸς συμπόσιο με τὸν τίτλο «Charismatic and Institutional Ministerium in the Scriptures». Οἱ εἰσηγήσεις ἐπικεντρώθηκαν στὴν παρουσία τῶν χαρισματῶν στὴν Παλαιὰ καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη. Ὁμιλητὲς ἦταν: I. Chirila, J. Molnár, M. Fortuna, M. Meiser, K. Klein, S. Tofana, Z. Geréb, L. Lészai, K. Zamfir καὶ G. Rednic.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα

Στίς 28 τοῦ μηνὸς τὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πραγματοποίησε ἡμερίδα με θέμα «Ἡ Ἐκκλησία τῆς

Ἑλλάδος καὶ οἱ Μεταπτυχιακοὶ Θεολόγοι». Στὴν ἡμερίδα ὁμιλητὲς ἦσαν ὁ Ὁμότ. Καθηγητὴς Δημ. Γόνης («Τὸ Πρόγραμμα Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν “Φύλο καὶ Θρησκεία”, 2003-2008) καὶ ὁ ἐπικ. Καθ. Κωνσταντῖνος Μπελέζος («Οἱ Διδάκτορες τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν»). Στὸ περιθώριον τῆς ἡμερίδας ἔγινε ἑορταστικὴ ἐκδήλωση ἀποφοίτησης διπλωματούχων Μεταπτυχιακῶν καὶ ὑποδοχὴ νέων Μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Μπαλαμάντ, Λίβανος

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Μπαλαμάντ στὸ Λίβανο, με τὴν εὐκαιρίαν τῆς συμπλήρωσης 40 ἐτῶν λειτουργίας τῆς, ὀργάνωσε καὶ φιλοξένησε στίς 1-4 τοῦ μηνός, διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριον με θέμα «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός: θεολογία, εἰκόνα, καὶ μέλος». Στὸ συνέδριον προσεκλήθησαν ἐπιστήμονες ἀπὸ διάφορες χώρες. Οἱ ἐπίσημες γλώσσες τοῦ συνεδρίου ἦταν ἡ Ἀγγλική, ἡ Γαλλικὴ, καὶ ἡ Ἀραβικὴ, με ταυτόχρονη μετάφραση. Οἱ εἰσηγήσεις εἶχαν περὶ τοῦ εἰκοσάλεπτον διάρκειαν. Ἦταν χωρισμένες σὲ θεματικὰς ἐνότητες καὶ ὑπῆρχε προβλεπόμενος χρόνος γιὰ συζήτηση. Ἡ ἔναρξις τοῦ συνεδρίου πραγματοποιήθηκε τὸ πρωὶ τῆς 1ης Δεκεμβρίου με προσφώνηση τοῦ κοσμήτορα Καθηγητῆ Georges Nahas. Ἀκολούθησε ἡ πρώτη συνεδρία με τίτλο «Ἡ ἱστορία καὶ τὸ παρόν». Ἡ πρώτη ὁμιλία ἐκφωνήθηκε ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον Ἀκάκιο Βασίλειον ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μπαλαμάντ με θέμα «Ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ». Ἡ δευτέρη ὁμιλία ἐκφωνήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀρχιμανδριτὴν Isaac Barakat, ἡγούμενον τῆς Πατριαρχικῆς Μονῆς τοῦ Μπαλαμάντ, με θέμα «Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης στὴ λαϊκὴ θρησκευτικότητά τῆς Δαμασκοῦ». Ἀκολούθησε ἡ δευτέρη

συνεδρία με θέμα «Βίβλος και Λειτουργία». Πρώτος όμιλητής της συνεδρίας αυτής ήταν ο π. Partrick O'Grady από την άντιοχειανή άρχιεπισκοπή της Βορείου Άμερικής, με θέμα «Τά σέ όχτώ ήγους τροπάρια της νεκρώσιμης άκολουθίας του Δαμασκηνού: βιβλικές και θεολογικές προσεγγίσεις». Στη συνέχεια μίλησε ο Daniel Ayuch από τó Πανεπιστήμιο του Μπαλαμάντ, με θέμα «Ό κανόνας για την έορτή του προφήτη Ηλία και ή σχέση του με τά Α΄ και Β΄ Βασιλειών: βιβλική άφήγηση και λειτουργική έξιμνησία». Τό άπόγευμα της ίδιας μέρας έλαβε χώρα ή τρίτη συνεδρία με θέμα «Μουσική, λειτουργία, και κήρυγμα» Ό π. John Laty από τó Πανεπιστήμιο της Δαμασκού άνέπτυξε τó θέμα «Όι βυζαντινοί ήχοι της έλληνικής Όρθόδοξης τάξης (ή άναρχίας): μιá θεωρία για τή σύγχρονη βυζαντινή μουσική υπό τó φώς της θεωρίας του Άγίου Ίωάννη». Ό π. Bassam Nassif από τó Πανεπιστήμιο του Μπαλαμάντ συνέχισε με τó θέμα «Τό ρητορικό ύφος τών κηρυγμάτων του Άγίου Ίωάννη του Δαμασκηνού: οι όμιλίες για τήν Κοίμηση της Θεοτόκου ως παράδειγμα». Η πρώτη ήμέρα του συνεδρίου ολοκληρώθηκε με τήν άκολουθία του έσπερινού. Τό συνέδριο συνεχίστηκε τó πρωί της έπομένης ήμέρας με τήν τέταρτη συνεδρία, ή όποία είχε τόν τίτλο «Δόγμα και εικόνα». Ο Nicolas Abou Mrad από τó Πανεπιστήμιο του Μπαλαμάντ παρουσίασε τó θέμα «Η Βίβλος και ή θεολογία τών εικόνων στα άντι-εικονομαχικά έργα του Δαμασκηνού». Στη συνέχεια ο π. Violel Sava από τó Πανεπιστήμιο του Ίασιου άνέπτυξε τó θέμα «Ό χριστολογικός χαρακτήρας της θεολογίας τών εικόνων του Άγίου Ίωάννη του Δαμασκηνού». Άκολούθησαν οι όμιλίες του Fadi Georgi από τó Πανεπιστήμιο

του Μπαλαμάντ με θέμα «Παρατηρήσεις επί της Χριστολογίας του Άγίου Ίωάννη του Δαμασκηνού» και του Michel Stavrou από τó Ίνστιτούτο του Άγίου Σεργίου στο Παρίσι με θέμα «Η Πνευματολογία του Άγίου Ίωάννη του Δαμασκηνού». Στη συνέχεια ο π. Stephan Buchiu από τó Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου παρουσίασε τó θέμα «Η πρόσληψη της περι τών εικόνων θεολογίας του Άγίου Ίωάννη του Δαμασκηνού από τή σύγχρονη ρουμανική θεολογία». Η τελευταία όμιλία της ήμέρας παρουσιάστηκε από τόν Pablo Argarate από τó Πανεπιστήμιο του Τορόντο με θέμα «Η Μητέρα του Θεού στο έργο του Ίωάννη του Δαμασκηνού». Τό άπόγευμα πραγματοποιήθηκε έπίσκεψη στην ιστορική πόλη της Βύβλου. Τό πρωί της έπομένης ήμέρας έλαβε χώρα ή τέταρτη συνεδρία που ήταν άφιερωμένη στην ιστορία της πρόσληψης του έργου του Άγίου Ίωάννη του Δαμασκηνού. Η πρώτη όμιλία της ήμέρας αυτής έκφωνήθηκε από τόν π. Georges Massouh του Πανεπιστημίου του Μπαλαμάντ και έφερε τόν τίτλο «Ό Άγιος Ίωάννης ό Δαμασκηνός και ό διάλογος μεταξύ Χριστιανισμού και Ίσλάμ». Η Marlène Kanaan από τó Πανεπιστήμιο του Μπαλαμάντ μίλησε στη συνέχεια με θέμα «Ό Ίωάννης ό Δαμασκηνός και ή ιστορία του Βαβλαάμ και του Ίωάσαφ». Άκολούθησε ή όμιλία του Karl Pinggera από τó Πανεπιστήμιο του Μάρμπουργκ, με θέμα «Η σημασία του Ίωάννη του Δαμασκηνού στα γραπτά του Joseph Langen». Στη συνέχεια μίλησε ο Ramy Wannous από τó Πανεπιστήμιο του Μπαλαμάντ, με θέμα «Η πρόσληψη του Άγίου Ίωάννη του Δαμασκηνού από τόν Χριστο Γιανναρά». Οι είσηγήσεις του συνεδρίου ολοκληρώθηκαν με τήν έκτη συνεδρία, ή όποία ήταν άφιερ-

ρωμένη στη σύγχρονη θεολογία. Η πρώτη εισήγηση παρουσιάστηκε από τον Χρήστο Άραμπατζή από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με θέμα «Η πατερική έρμηνευτική από τον 14ο έως τον 15ο αιώνα: ή αυθεντία του Άγιου Ιωάννη του Δαμασκηνού». Η δεύτερη εισήγηση έκφωνήθηκε από τον π. Δημήτριο Μπαθρέλλο από το Ίνστιτούτο Ορθόδοξης Θεολογίας του Καίμπριτζ και τη Θεολογική Ακαδημία του Βόλου, με θέμα «Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός και το μέλλον της Ορθόδοξης θεολογίας». Μετά το πέρας των εισηγήσεων ο Georges Nahas παρουσίασε μερικές από τις σημαντικότερες πτυχές των εισηγήσεων του συνεδρίου και έπεσήμανε τη συμβολή τους στον ευρύτερο θεολογικό προβληματισμό. Το ίδιο απόγευμα οι σύνεδροι έλαβαν μέρος στην ακολουθία του έσπερινού, ενώ το πρωί της επομένης ήμερας (4 Δεκεμβρίου) κατά την οποία τιμάται ή μνήμη του προστάτη της Σχολής του Μπαλαμάντ Άγιου Ιωάννου Δαμασκηνού τελέστηκε άρχιερατική θεία λειτουργία. Το έν λόγω συνέδριο ήταν καλά οργανωμένο και έδωσε την ευκαιρία να συζητηθούν πολλές πλευρές της θεολογίας με άφορη το έργο του Άγιου Ιωάννη του Δαμασκηνού. Έχει προγραμματιστεί ή έκδοση των πρακτικών που θα έπιτρέψει την ένδελεχή μελέτη των εισηγήσεων που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκειά του.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Windsor Castle, Ήνωμένο Βασίλειο

Στις 7-9 του μηνός, κατόπιν προσκλήσεως του άγγλικανού έπισκόπου του Γιβρατάρ G. Rowell ως εκπροσώπου της Έκκλησίας της Άγγλιας, πραγματοποιήθηκε διεθνές συμπόσιο, το όποιο είχε ως κεντρικό θέμα την όρθόδοξη έκκλησιολογία. Την

κεντρική διάλεξη πραγματοποίησε ο άρχιεπίσκοπος Καντέρμπουρου, R. Williams με θέμα «Η Έκκλησία ως μυστήριο», άντλώντας την έμπνευσή του από τη λειτουργική θεολογία του μεγάλου όρθόδοξου θεολόγου Alexaner Schmemmann. Μεταξύ των όμιλητών που έλαβαν μέρος ύπηρεξαν οι Peter Bouteneff, John Erickson, Aristotle Papanikolaou, π. Νικόλαος Λουδοβίκος κ.ά. από όλες τις χριστιανικές Έκκλησίες. Στις ποικίλες εισηγήσεις συζητήθηκε ο τρόπος κατανόησης της φύσης της Έκκλησίας από την όρθόδοξη θεολογία του 20ού αιώνα, ειδικότερα στο πλαίσιο της «ευχαριστιακής έκκλησιολογίας». Έγινε κριτική άξιολόγηση (John Erickson, π. Νικόλαος Λουδοβίκος) αυτής της κυρίαρχης έκκλησιολογικής θεώρησης στη σύγχρονη όρθόδοξη έκκλησιολογία (ειδικά στο έργο του Μητροπολίτου Περγάμου Ιωάννη), παρέχοντας ως άντιπρόταση μία έκκλησιολογική θεώρηση με έπίκεντρο το βάπτισμα και την Ευχαριστία. Ακόμη, περιγράφηκαν οι ποικίλες κανονικές και οίκουμενικές συνέπειές της. Ο Μητροπολίτης Διοκλείας Κάλλιστος Ware στη συμπερασματική εισήγησή του παρουσίασε την, κατ' αυτόν, μονομέρεια της ευχαριστιακής έκκλησιολογίας, ή όποία δομείται κατεξοχήν στην Ευχαριστία, έμμένοντας στην ανάγκη να περιληφθούν στον προσδιορισμό της ταυτότητας της Έκκλησίας όλα τα μυστήρια και πρωτίστως το Βάπτισμα, προκειμένου να διαμορφωθεί μία πληρέστερη έκκλησιολογική πρόταση. Τέλος, από όλους έγινε δεκτό ότι ή έκκλησιολογία άποτελεί πρόσφατη ανάκαμψη για τους όρθοδόξους και, συνεπώς, άπαιτείται σοβαρή έργασία για τη διερεύνηση ποικίλων σχετικών θεμάτων, όπως π.χ. για τη

φύση, τὸ σκοπὸ, τὰ ὄρια (κανονικὰ καὶ μυστηριακά) τῆς Ἐκκλησίας κ.λπ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Θεσσαλονίκη

Τὸ τμήμα Βαλκανικῶν, Σλαβικῶν καὶ Ἀνατολικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου Μακεδονίας καὶ ἡ Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν συνδιοργάνωσαν στὶς 11-12 τοῦ μηνός, διεθνὲς συμπόσιο στὸ ἀμφιθέατρο τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου μὲ θέμα «Θρησκείες καὶ Πολιτικὴ στὶς Ἀνατολὲς τῆς Εὐρώπης (14ος-20ὸς αἰ.)». Τὸ συμπόσιο αὐτὸ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τρεῖς ἐπιμέρους θεματικὲς συνεδρίες. Στὴν πρώτη μὲ θέμα «Βασιλεῖς καὶ Οἰκονόμοι: Κοσμικὲς καὶ θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις γιὰ τὴν αὐτοκρατορία (14ος-16ος αἰ.) ὀμιλητὲς ὑπῆρξαν μεταξὺ ἄλλων ἡ Τόνια Κιουσοπούλου («Κράτος καὶ Ἐκκλησία στὴν ὕστερη βυζαντινὴ ἐποχὴ, 14ος-15ος αἰ.»), ἡ Lydia Cotovanu («Église sans frontières. Un projet politique des patriarches hésychastes du XIVe s»), ὁ Dan Ioan Muresan («Quand le sultan devint-il basileus? Observations sur la titulature impériale dans les actes grecs de Mehmed II et Bayezid II»), κ.ἄ. Στὴ δευτέρη συνεδρία μὲ θέμα «Τὰ ἀνεκτὰ ὄρια τῆς καινοτομίας: Ἐκπαιδευτικὰ σχέδια ἀπὸ τὴν Μεταρρύθμιση στὸ Διαφωτισμὸ», μεταξὺ ἄλλων παρουσίασαν εἰσηγήσεις ὁ Μανώλης Πατηνώτης («Ὁ Ἀριστοτέλης στὴν Κωνσταντινούπολη. Παιδεία καὶ πολιτικὴ στὶς ἀρχὲς τοῦ 17ου αἰ.»), ὁ Κώστας Σαρρῆς («Ἡ «τιμία» καὶ ἡ «μιαρὰ τριάς». Ὁ Ἱερός Συνασπισμὸς τοῦ Linz καὶ ὁ Λουδοβίκος ΙΔ΄ τῆς Γαλλίας σὲ ἓνα χειρόγραφο τῆς Δωδεκαβίβλου τοῦ Δοσίου Θεοῦ Ἱεροσολύμων»), ὁ Σωκράτης Πετμεζᾶς («Οἱ Κολυβάδες. Ὁρισμένες προτάσεις γιὰ τὴ συγκρότηση ἐνὸς ιδεολογικοῦ ρεύματος ἐντὸς τῆς Ἑλληνορθόδοξης Ἐκκλησίας

στὸν 18ο αἰ.») κ.ἄ. Στὴν τρίτη συνεδρία ποὺ εἶχε ὡς θέμα «Ἡ προσαρμοστικότητα τῶν θρησκείων: Κινητοποίηση συμβόλων καὶ παιχνίδια ἐξουσίας», ὀμιλητὲς ὑπῆρξαν μεταξὺ ἄλλων ἡ Lilya Berezhanaya («The Third Rome and the New Jerusalem in the 16th-17th century Polish-Lithuanian Commonwealth»), ὁ Aurélien Girard («Rome et les catholiques arabes du Proche-Orient au XVIIIe s.: difficultés et contradictions d'une politique uniate») κ.ἄ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Βιέννη, Αὐστρία

Στὶς 15 τοῦ μηνός πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὸ ἴδρυμα Pro Oriente, τὴν Αὐστριακὴ Ἀκαδημία Ἐπιστημῶν καὶ ἄλλους φορεῖς, ἡμερίδα μὲ θέμα «Μ. Βασίλειος, ἀσκητὴς, ἐπίσκοπος, Ἐκκλησία καὶ ἐκπαίδευση». Ὁμιλητὲς μεταξὺ ἄλλων ὑπῆρξαν οἱ J. Kapeller-Preiser («Ὁ Βασίλειος καὶ ἡ ἀρμενικὴ παράδοση»), Αἰκ. Μήτσου («Ὁ μοναστικὸς κανόνας τοῦ Βασιλείου στὸ Βυζάντιο»), Μ. & Κ. Zelzer («Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ κανόνα τοῦ Βασιλείου στὴ Δύση») κ.ἄ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα

Τὸ Κέντρο Εὐρωπαϊκοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου – Ἰδρυμα Θεμιστοκλῆ καὶ Δημήτρη Τσάτσου διοργάνωσε στὶς 16 τοῦ μηνός ἀνοικτὴ ἐκδήλωση μὲ θέμα «Τὰ Θρησκευτικὰ σύμβολα στὴν Ἐκπαίδευση». Πρόκειται γιὰ ἓνα ζήτημα ποὺ ἔχει ἔρθει στὴν ἐπικαιρότητα μετὰ ἀπὸ σχετικὴ ἀπόφαση ποὺ ἔλαβε ἓνα τμήμα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) ὕστερα ἀπὸ προσφυγὴ Ἰταλίδας ὑπηκόου γιὰ προσβολὴ θρησκευτικῆς συνείδησης. Στὴν ἐκδήλωση ἔγινε ἐμπεριστατωμένη συζήτηση πᾶνω στὸ θέμα ἀπὸ ἀποψη θεολογικὴ καὶ παιδαγωγικὴ (Σ. Γιαγκάζογλου), συνταγματικοῦ δικαίου (Ν.

Άλιβιζάτος-Άλκ. Φωτιάδου), ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου (Ἰ. Κονιδάρης), πολιτικῆς ἐπίστημης (Ἀ.-Ἰ. Μεταξᾶς).

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Παρίσι, Γαλλία

Τὸ ἐργαστήριον UMR 8584 LEM (Laboratoire d'Études sur les Monothéismes) τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐρευνητικοῦ κέντρου CERCOR διοργάνωσε στὶς 18 Δεκεμβρίου στὸ Villejuif - Παρίσι (Γαλλία) στρογγυλὴ τράπεζα μὲ ὀμιλητὲς ἀπὸ τὴ Γαλλία καὶ τὴν Ἰταλία (S. Brodbeck, G. Conticello, A. Jacob, J.-M. Martin, S. Saliba, D.-O. Hurel) καὶ μὲ τὸν τίτλο «Perception et influence du monachisme oriental dans l'Occident méditerranéen. Moyen Âge et époque moderne». Τὸ ἐργαστήριον ἐκπονεῖ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα μὲ θέμα τὴν ἐπίδραση τοῦ μοναχισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς στὴ θρησκευτικὴ ζωὴ τῆς Δύσης (καὶ κυρίως τῶν μεσογειακῶν περιοχῶν) ἀπὸ τὸ 12ο ἕως καὶ τὸν 18ο αἰ. Στὴ στρογγυλὴ τράπεζα, ἡ ὁποία ἐντάσσεται στὸ πλαίσιο τῆς προετοιμασίας ἐνὸς μεγάλου συνεδρίου (2013) μὲ τὴν ἴδια θεματικὴ, παρουσιάστηκαν οἱ βασικὲς πηγές (εἰκονογραφικὲς, ἀγιολογικὲς κ.ἄ.) σχετικὰ μὲ τὸ θέμα.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Βέροια

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Βεροίας καὶ Ναούσης διοργάνωσε στὶς 18-20 τοῦ μηνὸς διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριον μὲ θέμα «Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: 650 ἔτη ἀπὸ τὴν κοίμησίν του (1359-2009)- Ἀγιοκατάταξη τῶν μελῶν τῆς ἁγίας οἰκογένειας τῶν Παλαμαδῶν». Στὸ συνέδριον μεταξὺ ἄλλων ὑπῆρξαν ὀμιλητὲς ὁ Ἄμ. Καθηγ. Ἀντώνιος Παπαδόπουλος («Ἦσυχασμὸς καὶ νοερά προσευχὴ στὴν ἁγία Οἰκογένεια τοῦ Παλαμᾶ»), ὁ Ἄμ. Καθηγ. Γεώργιος Μαντζαρίδης («Παλαμᾶς παρὰ Σωφρο-

νίῳ: Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς στὴ θεολογία τοῦ γέροντα Σωφρονίου»), ὁ Σταῦρος Γιαγκάζογλου («Γρηγόριος Παλαμᾶς καὶ Νικόλαος Καβάσιλας. Ἡ σύνθεση μυστηριακῆς καὶ ἀσκητικῆς ζωῆς στὴν ὀρθόδοξη παράδοση»), ὁ ἐπίσκοπος πρ. Ἑρζεγοβίνης, Ἀθανάσιος Jevtic («Ἡ σερβικὴ μετάφραση τῆς Ὁμολογίας Πίστεως καὶ ἄλλων ἔργων τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἔτι ζῶντος»), ὁ π. Νικόλαος Λουδοβίκος («Ἡ μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ ἐτεροδόξων συζήτηση σήμερον περὶ τῆς Παλαμικῆς διδασκαλίας γιὰ τὶς ἄκτιστες ἐnergies τοῦ Θεοῦ») κ.ἄ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα

Στὸ πλαίσιο τῶν ἐκδηλώσεων «Ἑβδομάδα Κάρολου Δαρβίνου» γιὰ τὰ 200 χρόνια ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Κ. Δαρβίνου καὶ τὰ 150 ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν τοῦ κλασικοῦ ἔργου του γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῶν εἰδῶν «On the origin of Species by Means of Natural Selection», πραγματοποιήθηκε στὶς 19-20 τοῦ μηνὸς στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν ἐπιστημονικὸ συνέδριον μὲ θέμα «Ὁ Κάρολος Δαρβίνος, ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἐπιστημονικὸ ἔργον του». Τὸ συνέδριον, τὸ ὁποῖον διοργανώθηκε ἀπὸ τὸν Τομεὰ Ἱστορικῆς Γεωλογίας - Παλαιοντολογίας τοῦ Τμήματος Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος τοῦ ΕΚΠΑ, τὸ ἔργαστήριον Ἀνθρωπολογίας τοῦ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, τὴν Ἑλληνικὴ Ἀνθρωπολογικὴ Ἐταιρεία καὶ ἄλλους ἐπιστημονικοὺς φορεῖς, ξεκίνησε στὶς 18 τοῦ μηνὸς μὲ τὴν ἐπίσημη τελετὴ ἔναρξης, ὅπου τιμήθηκαν ἀπὸ τὴν Ἀνθρωπολογικὴ Ἐταιρεία, μεταξὺ ἄλλων, ὁ Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης (Ζηζιούλας). Οἱ εἰσηγήσεις τοῦ συνεδρίου ἦσαν ἀφιερωμέναι σὲ ποικίλα ὄψεις τοῦ ἔργου τοῦ Κάρολου Δαρβίνου, ἀλλὰ καὶ

στις εξελίξεις στο χώρο της ανθρωπολογίας, όπως επίσης και σε θέματα που αφορούν στην αποδοχή της δαρβίνειας θεωρίας στην Ελλάδα, τη σχέση θρησκείας (αντιλήψεις περί δημιουργίας του κόσμου και των ανθρώπων) και επιστήμης (περί της εξελικτικής θεωρίας για την προέλευση των ειδών), στις αντιδράσεις ειδικότερα της έλλαδικής ακαδημαϊκής θεολογίας και Έκκλησίας απέναντι στις αντιλήψεις του Δαρβίνου κ.ά.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ήνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Συνέντευξη του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στην τηλεοπτική έκπομπή του αμερικανικού δικτύου CBS "60 MINUTES". Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος εμφανίστηκε στη δημοφιλέστατη έκπομπή ειδήσεων «60 Minutes» την Κυριακή 20 Δεκεμβρίου 2009 στις ΗΠΑ, παγκοσμίως και στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα <http://www.cbsnews.com/sections/60minutes/main3415.shtml>.

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης, με έντυπωσιακό τρόπο που συνδύαζε σαφείς και σταθερές θέσεις με ταπεινότητα και απλότητα, μίλησε ειλικρινά για την κατάσταση του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Τουρκία, για το κτίριο όπου στεγάζεται το Πατριαρχείο, καθώς και για την κατάσταση αμέτρητων αρχαίων χριστιανικών μνημείων, μεταξύ των οποίων και ο καθεδρικός ναός της Αγίας Σοφίας που κτίστηκε από τον Βυζαντινό αυτοκράτορα Ίουστινιανό το 537. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος υπήρξε ανέκαθεν ένας σταθερός υποστηρικτής του έκσυγχρονισμού της Τουρκίας και της αποδοχής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη συνέντευξη μίλησε και για την προσωπική του αγάπη και

την υποστήριξη της χώρας του. Ταυτόχρονα, όμως, υπαινίχθηκε ότι η τουρκική κυβέρνηση δεν στάθηκε στο ύψος των ιδίων της των ιδανικών αλλά και των ιδανικών της παγκόσμιας κοινότητας. Αναφέρθηκε χαρακτηριστικά στο αναγκαστικό κλείσιμο της μόνης Θεολογικής Σχολής του Πατριαρχείου στη Χάλκη το 1971 από τις κυβερνητικές αρχές. Η περίφημη αυτή Σχολή δεν έχει επαναλειτοργήσει έκτοτε, παρά τις συνεχείς υποσχέσεις της τουρκικής κυβέρνησης και παρά το γεγονός ότι, όπως είπε ο Πατριάρχης χαρακτηριστικά, η Σχολή αυτή έχει βγάλει σημαντικό αριθμό κληρικών, οι οποίοι απέδειχθησαν ένθερμοι υποστηρικτές της ειρήνης, της ομονοίας και της αγάπης ανάμεσα στους λαούς της Τουρκίας. Όταν ρωτήθηκε στη συνέντευξη από τον βετεράνο δημοσιογράφο Bob Simon: «Νιώθετε ποτέ Παναγιώτατε προσωπικά ότι έχετε σταυρωθεί ενίοτε;» ο Πατριάρχης απάντησε χωρίς δισταγμό, «Ναί, το νιώθω!» Πριν την ερώτηση, όμως, είχε αναφέρει ότι «πιστεύουμε σε θαύματα... μετά τη Σταύρωση έρχεται ή Ανάσταση. Πιστεύουμε στην Ανάσταση». Όταν ρωτήθηκε γιατί δεν φεύγει το Πατριαρχείο από την Τουρκία, έφ' όσον υφίσταται διωγμό, ο Πατριάρχης απάντησε ότι «έδω είναι άγιοι τόποι για μας, μία σπένεια των Ίεροσολύμων, μία περιοχή εξίσου ιερή. Προτιμούμε να παραμένουμε εδώ ακόμη και αν αυτό σημαίνει ότι σταυρώναστε μερικές φορές διότι πιστεύουμε στην Ανάσταση».

Κατά τη διάρκεια της έκπομπης εκτός από τα Χριστιανικά μνημεία της Κωνσταντινούπολης, ο Bob Simon ξεναγήθηκε και στα σημαντικότερα αξιοθέατα της χριστιανικής ιστορίας της ευρύτερης περιοχής, όπως στη Θεολογική Σχολή της

Χάλκης, στις λαυξευμένες στο βράχο ἐκκλησίες τῆς Καππαδοκίας καὶ στὴ Μονὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης στὸ Σινᾶ.

Ὁ Σεβασμώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικής Δημήτριος σχολιάζοντας τὴ συνέλευση εἶπε: «Ὁ Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἔδωσε μία καταπληκτικὴ καὶ ἀκαταμάχητη μαρτυρία γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Μὲ πόνο ἀλλὰ ἤρεμα, χωρὶς ἴχνος ἐμπάθειας καὶ ἐχθρότητας, παρουσίασε τὶς τεράστιες δυσκολίες ποὺ ἀντιμετωπίζει τὸ Πατριαρχεῖο. Ὅπως γνωρίζουμε, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κλείσιμο τῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης οἱ δυσκολίες αὐτὲς συμπεριλαμβάνουν καὶ τὴν ἄρνηση τῆς τουρκικῆς κυβέρνησης νὰ ἀναγνωρίσει τὸν τίτλο «Οἰκουμενικός» γιὰ τὸν Πατριάρχη, τὴ δήμευση ἀμέτρητων ἀκινήτων τοῦ Πατριαρχείου καὶ τὴν ἄρνηση νόμιμης ὑποστάσεως τοῦ Πατριαρχείου. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐμφατικὰ δήλωσε τὴν ἀνάγκη νὰ πράξει ἡ Τούρκικη κυβέρνηση ἐπὶ τέλος σύμφωνα μὲ τὰ ἰδανικά τῆς δημοκρατίας καὶ ἀνεξιθρησκείας ποὺ συχνὰ διακηρῶσει».

π. Φίλιππος Ζυμάρης

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Θεσσαλονίκη

Ἐπιστημονικὴ Θεολογικὴ Ἡμερίδα μὲ θέμα «Ὁ Βιοηθικός προβληματισμός στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία» ἔλαβε χώρα τὴν Τρίτη 22 Δεκεμβρίου στὸ Κεντρικὸ Ἀμφιθέατρο τῆς Ἀνώτατης Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Θεσσαλονίκης (ΑΕΑΘ). Κατὰ τὴν ἔναρξη τῆς Ἡμερίδας ὁ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Ἄνθιμος ἀπήρτησε χαιρετισμὸ στοὺς συνέδρους, κάνοντας παράλληλα καὶ μιὰ μικρὴ εἰσαγωγὴ στὸ θέμα τῆς Βιοηθικῆς. Στὴ συνέχεια χαιρετισμὸ στοὺς συνέδρους ἀπέθυσε καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς ΑΕΑΘ, Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς Χριστό-

φορος Κοντάκης. Ὁ Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικόλαος ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Ἡ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ ἔργο της». Στὴ διάρκεια τῆς ὁμιλίας του ὁ Μητροπολίτης Μεσογαίας ἔθεσε τὸ περίγραμμα τῆς Βιοηθικῆς, καθὼς καὶ τὴ σχέση της μὲ τὶς ἄλλες ἐπιστῆμες. Ἡ ἐπισήμανση τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ξεφεύγουν ἀπὸ τὰ στενὰ ὄρια τῶν πρακτικῶν ἐπιστημῶν ἔδωσε τὴ δυνατότητα νὰ γίνῃ κατανοητὴ ἡ χρησιμότητα καὶ ἡ ἐπικαιρότητα τῆς Βιοηθικῆς. Παράλληλα, μέσα ἀπὸ τὴν ἀνάλυση πραγματικῶν περιστατικῶν δόθηκε ἡ δυνατότητα νὰ ἐπισημανθοῦν σημαντικὲς παράμετροι τῆς ἐν λόγω ἐπιστῆμης. Δεύτερος ὁμιλητῆς ὑπῆρξε ὁ διδάσκων στὴν ΑΕΑΘ Νικόλαος Κόιος, Δρ. Θεολογίας, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Θέσεις τῶν ἄλλων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν γιὰ θέματα Βιοηθικῆς». Μέσα ἀπὸ τὴν εἰσήγησή του παρουσιάστηκαν τὰ πορίσματα τῶν Ἐπιτροπῶν Βιοηθικῆς τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας, καθὼς καὶ τῆς Ρωσικῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῶν ΗΠΑ (OCA). Παράλληλα, ἐπισημάνθηκε τὸ γεγονός ὅτι τὰ ἐν λόγω κείμενα ἀποτελοῦν τὰ πρῶτα ἐπίσημα κείμενα βιοηθικῆς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Στὴ συνέχεια τῆς εἰσηγήσεως, ἀναπτύχθηκαν τὰ ἐπιμέρους θέματα, τὰ ὁποῖα καλύπτουν τὰ ἐν λόγω κείμενα. Ἡ Ἡμερίδα ὁλοκληρώθηκε μὲ συζήτηση μεταξὺ τῶν παριστάμενων Συνέδρων.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα

Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Καθολικῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Καθολικῆς Ἱεραρχίας γιὰ τὴν οἰκογένεια καὶ τὴν προστασία τῆς ζωῆς διοργάνωσαν ἡμερίδα στὶς 28 τοῦ μηνὸς μὲ θέμα «Οἱ μικτοὶ γά-

μοι: πρόβλημα για τις Ἐκκλησίες». Στὴν ἡμερίδα ὁμιλητὲς ὑπῆρξαν, μεταξύ ἄλλων, ἡ Ἑλένη Κασσελοῦρη-Χατζηβασιλειάδη («Οἱ μικτοὶ γάμοι στὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν Ἀρχαία Ἐκκλησία»), ὁ π. Μάρκος Φώσκολος («Οἱ μικτοὶ γάμοι στὴν παράδοση τῶν δύο Ἐκκλησιῶν»), ὁ Σεβ. Δημ. Σαλάχας («Οἱ μικτοὶ γάμοι στὸ Κανονικὸ Δίκαιο τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας»), κ.ἄ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2010: Θεσσαλονίκη

Τὸ Τμήμα Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ πρόκειται νὰ πραγματοποιήσει σεμινάριο διάρκειας ἑξήντα ὡρῶν μὲ κύριους ἀποδέκτες

κληρικούς ἢ ὑποψήφιους κληρικούς ἀπόφοιτους Δευτεροβάθμιας καὶ Τριτοβάθμιας ἐκπαίδευσης. Βασικὸς στόχος τοῦ σεμιναρίου, τὸ ὁποῖο θὰ περιλαμβάνει μαθήματα Λειτουργικῆς, Ὁμιλητικῆς, Κατηχητικῆς, Ἐκκλησιαστικῆς Διοίκησης, Ποιμαντικῆς κ.ἄ. πὺθ θὰ προσφέρονται ἀπὸ τὰ μέλη ΔΕΠ τοῦ Τμήματος, εἶναι νὰ ἀποκτήσουν οἱ κληρικοὶ μίᾳ ἐπαρκῆ ἐνημέρωση γιὰ τὰ σύγχρονα δεδομένα τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, ὅπως ἐπίσης νὰ προσλάβουν ποικίλα ἐφόδια γιὰ τὴν ἄσκηση τοῦ πολὺπλευρου ποιμαντικῆς ἔργου τους.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σεμινάριο Ὁρθοδόξου Ἑρμηνευτικῆς Θεολογίας

Γιὰ τέταρτη χρονιά συνεχίζει τὶς ἐργασίες του τὸ Σεμινάριο Ὁρθοδόξου Ἑρμηνευτικῆς Θεολογίας τοῦ Τομέα Ἁγίας Γραφῆς καὶ Πατερικῆς Γραμματείας τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. Σὲ αὐτὸ συμμετέχουν τὰ μέλη Δ.Ε.Π. τοῦ Τομέα καὶ οἱ φοιτητὲς τοῦ Τμήματος τῶν Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν τοῦ Τμήματος. Οἱ συναντήσεις πραγματοποιοῦνται τουλάχιστον μίᾳ φορὰ τὸ μήνα καὶ ἡ συμμετοχὴ σὲ αὐτὲς θεωρεῖται προαπαιτούμενη γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῶν μεταπτυχιακῶν τίτλων. Στὸ πλαίσιο τῶν μηνιαίων αὐτῶν συναντήσεων καταξιωμένοι ἀκαδημαϊκοὶ δάσκαλοι καὶ ἐρευνητὲς ἀπὸ τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀμερικὴ ἀναλύουν ἐρμηνευτικὰ καὶ θεολογικὰ ζητήματα καὶ παρουσιάζουν τὴν τρέχουσα κατάσταση στὸν ἑλλαδικὸ καὶ

διεθνὴ χῶρο τῶν βιβλικῶν καὶ πατερικῶν σπουδῶν. Τὸ φετινὸ γενικὸ θέμα τοῦ Σεμιναρίου εἶναι ἡ «Παύλεια Θεολογία» καὶ ἔχουν ἤδη πραγματοποιηθεῖ πέντε συναντήσεις. Κατὰ τὴν πρώτη συνάντηση (5/11/2009) ὁ Πρόεδρος τοῦ Σεμιναρίου καὶ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος, Καθ. τῆς Κ.Δ., κ. Χρήστος Οἰκονόμου, παρουσίασε τοὺς στόχους τοῦ φετινοῦ κύκλου συναντήσεων, ἔκανε μίᾳ κριτικὴ ἐπισκόπηση τῶν τάσεων πὺθ ἐπικρατοῦν σήμερα στὴν ἐρευνα, ὅσον ἀφορᾷ στὸ corpus paulinum καὶ ὑπογράμμισε τὶς βασικὲς ἀρχὲς ὀρθόδοξης ἐρμηνευτικῆς προσέγγισης τῆς παύλειας σκέψης καὶ θεολογίας. Στὴ δευτέρη συνάντηση (26/11/2009) ὁ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Κ.Δ. τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Mainz Dietrich Zeller παρουσίασε τὰ βασικὰ σημεῖα τῆς θεολογικῆς σκέψης τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή («Questions of Pauline Theology arising from 1 Corinthians»). Ὁ τρίτος ὁμι-

λητής (17/12/2009) ήταν ο Καθηγητής της Κ.Δ. του Πανεπιστημίου του Άμστερνταμ Jan Willem van Henten, ο οποίος προσέγγισε διακειμενικά τὸ Ἑβρ. 11,33-38 καὶ ἀνέδειξε τοὺς μηχανισμοὺς πρόσληψης τοῦ Δαν. 3 καὶ 6 καὶ τοῦ μαρτυρίου τῶν Μακκαβαίων ἀπὸ τὸν συγγραφέα τῆς Ἑβρ. καθὼς καὶ τῆ θεολογικῆ σημασία τῆς ἀξιοποίησης αὐτῆς τῆς προηγούμενης παράδοσης ἀπὸ αὐτὸ τὸ κείμενο τῆς Κ.Δ. («The Reception of Daniel 3 and 6 and the Maccabean Martyrdoms in Hebrews 11:33-38»). Στὴν τέταρτη συνάντηση (14/1/2010) ὁ Καθηγητής τῆς Π.Δ. καὶ τῶν Ἑβραϊκῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Holy Cross (ΗΠΑ) π. Εὐγένιος Pentiuic, ἀναλύοντας παραδείγματα ἀπὸ τὸ ἑβραϊκὸ καὶ ἑλληνικὸ κείμενο τῆς Π.Δ., ὑπογράμμισε τὴν ἀμοιβαία σχέση πού ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ κειμένου τῆς μετάφρασης τῶν Ο' καὶ τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου τῆς Π.Δ. («Mutual relationship between the Septuagint and the Hebrew text of the Old Testament»). Στὴν πέμπτη συνάντηση (20/1/2010) εισηγητής ἦταν ὁ Καθηγητής τῆς Π.Δ. καὶ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. κ. Δημήτριος Καϊμάκης, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὴ θεολογία τῆς ἰουδαϊκῆς ἀποκαλυπτικῆς, ἐνὸς γραμματειακοῦ εἴδους, πού ἀναπτύχθηκε ἀπὸ τὸ 200 π.Χ. ἕως τὸ 100 μ.Χ. Οἱ ιδιαίτερες θεολογικὲς τάσεις τῶν ἀποκαλυπτικῶν κειμένων παρουσιάζουν μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς βιβλικούς ἐπιστήμονες –καθὼς στοιχεῖα αὐτῆς τῆς θεολογίας ἀπαντοῦν τόσο στὴν Π.Δ. ὅσο καὶ στὴν Κ.Δ.– ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἐρευνητὲς τοῦ ἀρχαίου Ἰουδαϊσμοῦ κυρίως τῆς ἐποχῆς τοῦ Δεύτερου Ναοῦ. Οἱ συναντήσεις τοῦ Σεμιναρίου θὰ συνεχίσουν σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ τρέχοντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους μὲ ὁμιλητὲς

ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Εὐρώπη (Γ. Γαλίτης, J. Jeremias, Chr. Grapre, J. Frey). Μετὰ τὸ πέρας καὶ τοῦ πέμπτου ἔτους ἐργασιῶν ἔχει ἀποφασισθεῖ ἡ ἔκδοσις τῶν εισηγήσεων τῶν πέντε ἐτῶν.

Biblicum

Συνεχίζει καὶ φέτος τὶς συναντήσεις τοῦ τῆς Βιβλικῆς Τομέα Βιβλικῆς Γραμματείας καὶ Θερησκευολογίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. Ὁ κύκλος αὐτῶν τῶν μηνιαίων συναντήσεων, ὅπου τὰ μέλη τοῦ Τομέα καὶ ἄλλοι προσκεκλημένοι ὁμιλητὲς ἀναλύουν διάφορα θέματα ἐρμηνείας καὶ βιβλικῆς θεολογίας καὶ ἐνημερώνουν γιὰ τὶς τρέχουσες ἐξελίξεις στὸ χῶρο τῆς βιβλικῆς ἐρμηνείας, ἀπευθύνεται σὲ μεταπτυχιακοὺς, ὑποψήφιους διδάκτορες, διδάκτορες καὶ τὰ μέλη τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ὁ φετινὸς κύκλος συναντήσεων ἔχει ὡς θέμα τοῦ τὸ πρόσωπο τοῦ Μεσσία μέσα στὴν Ἁγία Γραφή. Ἐπειὶ ὁ Καθηγητής τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας Δημήτριος Καϊμάκης παρουσίασε τὴ διαχρονικὴ ἐξέλιξη τῆς μορφῆς τοῦ Μεσσία στοὺς κόλπους τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ κατέληξε ὅτι παρὰ τὴν πολυμορφία τῶν παραστάσεων γιὰ τὸν Μεσσία ἀπουσιάζει ἡ ἰδέα ἐνὸς σταυρωμένου Μεσσία, κάτι πού μπορεῖ νὰ ἐξηγήσει τὴν ἀπόρριψη ἐκ μέρους τῶν Ἰουδαίων τοῦ σταυρωμένου Ἰησοῦ. Ὁ Καθηγητής τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Μιλτιάδης Κωνσταντίνου στὴ δική του εἰσήγησις ὑπογράμμισε τὸ πρόβλημα τῆς ἀπόδοσης τῶν χριστολογικῶν τίτλων κατὰ τὴ μετάφρασις τῆς Ἁγίας Γραφῆς σὲ γλῶσσες λαῶν πού δὲν εἶναι κατ' ἀνάγκη χριστιανικοὶ καὶ ἔθεσε τὸν προβληματισμὸ πού μοροῦν

νά είναι τὰ ἀποδεκτὰ ὄρια ἐπαναδιατύπωσης ὄρων (καί πιό συγκεκριμένα τῶν χριστολογικῶν ὄρων), ὥστε νά γίνουν κατανοητοί ἀπό ἀκροατήρια μέ διαφορετικό πολιτισμικό ὑπόβαθρο. Σέ μία τρίτη συνάντηση ὁ Καθηγητής τῆς Π.Δ. καί τῶν

Ἑβραϊκῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Holy Cross (ΗΠΑ) π. Εὐγένιος Pentius ἀνέλυσε περικοπές τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου τῆς Γένεσης, ἀξιοποιώντας σύγχρονες ἐρμηνευτικές προσεγγίσεις, καθὼς καί ἀντίστοιχο κείμενο τῶν Ο΄.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἐκδημία τοῦ Ὁμότιμου Καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Κωνσταντίνου Σκουτέρη.

Ὁ Ὁμότιμος Καθηγητής Κωνσταντῖνος Σκουτέρης

Στίς 2 Νοεμβρίου 2009, ἡ ἑλληνική καί διεθνῆς πανεπιστημιακή κοινότητα στερήθηκε ἓνα ἐξέχον μέλος τῆς, τὸν Ὁμότιμο Καθηγητῆ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Κωνσταντῖνο Σκουτέρη. Ὁ ἐκλιπὼν Καθηγητής, γεννήθηκε στήν Ἀθήνα τὸ 1939 καί μετὰ τὴν ἀπόκτηση τοῦ πτυχίου Θεολογίας ἀπὸ τὸ Τμήμα Θεολογίας Ἀθηνῶν συνέχισε τίς μεταπτυχιακές του σπουδές στήν Ἀγγλία (Ὁξφόρδη), στὴ Γερμανία (Βόννη καί Τυβίγγη) καί στὴ Γαλλία (Στρασβούργο). Τὸ 1969 ἀναγορεύτηκε διδάκτορας τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καί Στρασβούργου. Τὸ 1981 ἐξελέγη παμψηφεί τακτικὸς Καθηγητής τῆς Ἱστορίας Δογματῶν καί τῆς Συμβολικῆς τοῦ Τμήματος Θεολογίας Ἀθηνῶν, ἐνῶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς θητείας του στὸ Τμήμα δύο φορές ἐξελέγη Πρόεδρος (1989-1991, 1995-1997) καί κατὰ τὰ ἔτη 2001-2004 Κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν χρημάτισε ἐκπρόσωπος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας σὲ πολλές ἐπι-

τροπές σὲ διεθνῆς ἐπίπεδο. Ἦταν μέλος, μετὰξὺ ἄλλων, τῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (CEC), στήν Ἐπιτροπὴ Σχεδιασμοῦ καί στήν Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν προετοιμασία τοῦ ἐπίσημου κειμένου τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων τοῦ CEC στήν Πράγα καί στὸ Τρότχαϊμ (Νορβηγία), στήν ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν (WCC) γιὰ τὴν Οἰκουμενικὴ Θεολογικὴ Ἐπιμόρφωση, στήν ἐπιτροπὴ κατὰ τῶν φυλετικῶν διακρίσεων καί στήν εἰδικὴ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ὁρθόδοξη συμμετοχὴ στὸ WCC.

Ἀπὸ τὸ 1974 ἦταν ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στήν Διεθνή Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸν Διάλογο Ἀγγλικανῶν καί Ὁρθοδόξων. Ἦταν μέλος πολλῶν διεθνῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐνώσεων, ἐνῶ τὸ 2001 ἐξελέγη μέλος τῆς Διεθνούς Ἀκαδημίας Θερησκευτικῶν Σπουδῶν.

Ὁ Καθηγητής Σκουτέρης ὑπηρετήσε ὡς μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Bossey στὴ Γενεύη (1991-1998), ἐνῶ δίδαξε ὡς ἐπισκέπτης Καθηγητής στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης (1984-85) καί ἀπὸ τὸ 1986 στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Balmand στὸ Λίβανο. Ἦταν ἐπισκέπτης ἐρευνητῆς τοῦ Πανεπι-

στημίου του Χάρβαρντ (Θεολογική Σχολή), ενώ μετείχε σε πολλές επιτροπές για την εκλογή Καθηγητών και την εξέταση διδακτορικών διατριβών σε Πανεπιστήμια τόσο του εξωτερικού (Βοστώνης, Κέιμπριτζ, Μονάχου, Παρισίων (College de France), Στρασβούργου, Βουκουρεστίου, Όραντεα, Κραϊόβα, Κωσταντσα, Κλούζ-Ναπόκα, Άλμπα Γιούλια και Τυργκόβιστε, Θεολογική Ακαδημία Μόσχας, Ανθρωπιστικών Σπουδών Αγ. Τύχωνος Μόσχας, Πανεπιστήμιο Γιαροσλάβ) όσο και του εσωτερικού.

Το 2006 και με πρόσκληση στις ΗΠΑ από το Ίδρυμα Υποτροφιών «Αλέξανδρος Ώνάσης» ως διακεκριμένος ακαδημαϊκός, έδωσε διαλέξεις στα Πανεπιστήμια Berkley, Νοτίου Φλόριδας, Αγ. Τύχωνος (Pensylvania) και Τιμίου Σταυρού (Massachusetts).

Ο Καθηγητής Σκουτέρης ήταν μέλος της Συνοδικής Επιτροπής Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Συνοδικής Επιτροπής Βιοηθικής. Σε πολλά διεθνή διορθόδοξα και διαχριστιανικά συνέδρια μετείχε ως εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, των Πατριαρχείων Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων, καθώς και της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Είχε λάβει τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορος από τα Πανεπιστήμια Όραντεα (2003) και Κλούζ Ναπόκα (2006) της Ρουμανίας καθώς και από την Θεολογική Ακαδημία της Μόσχας (2005).

Είχε λάβει τιμητικές διακρίσεις από τα Πατριαρχεία Αντιοχείας και Ιεροσολύμων, ενώ είχε αναγορευτεί Άρχων Πρωτονοτάριος του Οικουμενικού Πατριαρχείου και ήταν Πρόεδρος της Διεθνούς Αδελφότητος Αρχόντων «Παναγία Παμμακάριτος» του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Λιπαρός συγγραφέας, ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Σκουτέρης έχει παρουσιάσει σειρά βιβλίων και πληθώρα άρθρων, τα οποία δημοσιεύθηκαν στα ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά και μεταφράστηκαν στα ιταλικά, σουηδικά, φλαμανδικά, ρωσικά, ρουμανικά, πολωνικά, αραβικά και κινεζικά. Μεταξύ των τίτλων των βιβλίων του συγκαταλέγονται: 1. *Η εκκλησιολογία του αγίου Γρηγορίου Νύσσης* (Διατριβή επί διδακτορία, Άθηναι 1969), 2. *La place de l'ordination dans la Théologie sacramentaire de Syméon de Thessalonique* (Thèse pour le Doctorat en Sciences religieuses, Strasbourg 1969), 3. *Η έννοια των όρων «Θεολογία», «Θεολογείν», «Θεολόγος», εν τη διδασκαλία των ελλήνων Πατέρων και Εκκλησιαστικών συγγραφέων μέχρι και των Καππαδοκίων*, Άθηναι 1972, 4. *Συνέπειαι της πώσεως και λουτρών παλιγγενεσίας (εκ της ανθρωπολογίας του αγίου Γρηγορίου Νύσσης)*, Άθηναι 1973, 5. *Η αγγλικανική άρχη της Comprehensiveness και η ορθόδοξος περί ελευθερίας αντίληψις*, Άθηναι 1975, 6. *Τα 39 Άρθρα της Άγγλικής Εκκλησίας υπό το φώς της Όρθοδόξου Συμβολικής παραδόσεως*, Άθηναι 1982, 7. *Πρώιμοι όμολογίαι των ελευθέρων αγγλικών εκκλησιών*, Άθηναι 1985, 8. *Ιστορία Δογμάτων*. Τόμος 1ος. *Η ορθόδοξη δογματική παράδοση και οι παραχαράξεις της κατά τους τρεις πρώτους αιώνες*, Άθηναι 1996, 9. *Abba Dorotheos. Practical Teaching on the Christian Life* (Translation, Introduction and Glossary), Athens 2000, 10. *Ιστορία Δογμάτων*. Τόμος 2ος. *Η ορθόδοξη δογματική διδασκαλία και οι νοθεύσεις της από τις άρχες του τέταρτου αιώνα μέχρι και την Τρίτη Οικουμενική Σύνοδο*, Άθηναι 1998, 11. *Ecclesial Being. Contribu-*

tions to the Theological Dialogue, (ed. C. Veniamin), Mount Thabor Publishing, S. Canaan PA 2005.

Με συνέπεια στις ἀρχές του και με ἀφοσίωση στην ἀποστολή του, με βαθύτατη ἐπιστημονική εὐθύνη και με ἱερὸ πάθος γιὰ τὴ Θεολογία ὁ Καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Σκουτέρης, ὑπηρετήσε στὸν ἀμπελώνα τῆς πανεπιστημιακῆς ἐκπαίδευσης ἀποβλέποντας στὴν προβολή, τὴν τιμὴ και τὴν πνευματικὴ αὐξηση τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐγκρατὴς ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος παγκοσμίου ἀναγνώρισης, γόνιμος συγγραφέας με ἄλκιμο θεολογικὸ λόγο, ἀκέραιος στὶς ἐκδηλώσεις του και βαθύτατα ἀνθρώπινος, ἀταλάντευτος στὶς πεποιθήσεις του και οὐσιαστικὰ διαλλακτικὸς, με ἀπόλυτο σεβασμὸ και ἐν Χριστῷ ταπεινώση πρὸς τὸ περιβάλλον του, δὲν ἐπέδειξε ἀπλῶς ἀκαδημαϊκὸ ἦθος και ἐπιστημονικὴ φιλοπονία ἀλλὰ και ἄοκνο ἐνδιαφέρον και ἀποτελεσματικὴ δράση γιὰ τὰ ζητήματα τῆς Σχολῆς. Ἀκάματος διάκονος και «τέκνον ὑπακοῆς» τῆς Ἐκκλησίας, με πλήρη συνειδητοποίηση ὅτι ὁ θεολογικὸς λόγος εἶναι λόγος διαλόγου, κατέθεσε τὴ θεολογικὴ του γνώση και ἐμπειρία στὴν προβολὴ και τιμὴ τῆς ὀρθοδοξίας σὲ διεθνὲς και παγκόσμιο ἐπίπεδο.

Ὁ Καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Σκουτέρης, με λαγαρὸ τρόπο μετέδωσε τὴ δυναμικότητα τοῦ θεολογικοῦ λόγου στὴν αὐθεντικὴ του μορφὴ, ἀπαλλαγμένο δηλ. ἀπὸ τὸ ψεύτικο δίλημμα τῆς συντήρησης ἢ τοῦ προοδευτισμοῦ, ἀναδεικνύοντας στὴν ἐποχὴ μας τὸ ὅτι ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀποτελεῖ ἔννοια στατικὴ, ἀλλὰ εἶναι ἡ κατ' ἔξοχὴν ἔκφραση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας και ζωῆς. Εἶναι αὐτὴ ἡ ὁποία, ὡς τὸ ἱστορικὸ ὑπόβαθρο τῆς φανέρωσης τῆς

Ἀληθείας, ἀγγίζει τὴν ὑπαρξη τοῦ ἀνθρώπου «ἐδῶ και τώρα» και ἀνταποκρίνεται στὶς ὑπαρκτές του ἀνάγκες, αὐτὴ ἡ ὁποία προσλαμβάνει τὴν ἀγωνία τοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖο και μεταμορφώνει.

Χρὲς και συνάμα εὐχὴ γιὰ τοὺς νεότερους θεολόγους εἶναι νὰ μπορέσουν ἐπάξια νὰ τηρήσουν και νὰ παραδώσουν με τὴν ἀρμόζουσα τιμὴ, τὴν παρακαταθήκη, τὴν ὁποία με τὴν παρουσία και τὸ παράδειγμά του, ὁ Καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Σκουτέρης κληροδότησε.

Μαρίνα Κολοβοπούλου,

Λέκτωρ Τμήματος Θεολογίας τοῦ ΕΚΠΑ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Θρονικὴ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέα

Μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ στοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως τῆς θρονικῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέα (30 τοῦ μηνός), παραθέτουμε τὴν ὁμιλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου πρὸς τὸν Καρδινάλιο Βάλτερ Κάσπερ, τὸν ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας στοῦ Φανάρι γιὰ τὸν ἐπίσημο ἑορτασμό.

Σεβασμιώτατε Καρδινάλιε κύριε Walter Kasper, ἐκπρόσωπε τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα και Ἐπισκόπου Ρώμης κυρίου Βενεδίκτου τοῦ 16ου, μετὰ τῆς τιμίας ὑμῶν συνοδείας,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς ὑποδεχόμεθα ὑμᾶς και πάλιν εἰς τὰς αὐλὰς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας τῆς Νέας Ρώμης, ἵνα συνοερώσασθε τὴν ἱεράν μνήμην τοῦ ἱδρυτοῦ και προστάτου αὐτῆς Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου. Ἀπὸ μέσης καρδίας εὐχαριστοῦμεν τῷ ἀγαπητῷ ἡμῖν ἐν Κυρίῳ ἀδελφῷ ἁγιωτάτῳ Πάπα τῆς παλαιᾶς Ρώμης κυρίῳ Βενεδίκτῳ διότι ἠδρόκησε και ἐφέτος νὰ ἀποστείλῃ ἐκπροσώπους αὐτοῦ

εἰς τὴν Θρονικὴν Ἑορτὴν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας στοιχῶν τῷ ἀπὸ δεκαετιῶν καθιερωθέντι ἔθει τῆς ἀνταλλαγῆς ἐπισκέψεων κατὰ τὰς θρονικὰς ἑορτὰς τῶν δύο παλαιφάτων καὶ ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν εἰς ἐπιβεβαίωσιν τῆς βουλήσεως αὐτῶν ὅπως ἄρουν τὰ ἐπὶ χιλιετίαν συσσωρευθέντα ἐμπόδια εἰς τὴν μετ' ἀλλήλων πλήρη κοινωνίαν. Εἰς τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν ὑμῶν ἀποδίδομεν σπουδαίαν συμβολικὴν σημασίαν, καθ' ὅτι δι' αὐτῆς δηλοῦται κατὰ τρόπον λίαν ἐπίσημον ἡ βούλησις καὶ τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης ὅπως πράξῃ καὶ αὕτη πᾶν τὸ κατ' αὐτήν, ἵνα ἐπανεύρωμεν τὴν ἐν τῇ αὐτῇ πίστει καὶ μυστηριακῇ κοινωνίᾳ ἐνότητα ἡμῶν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς εἰς ἐνότητα «ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ» (Ἰω. ιζ', 21).

Ὁ σήμερον ἑορταζόμενος Ἀνδρέας ὁ Πρωτόκλητος ὑπῆρξεν, ὡς γνωστόν, αὐτάδελφος τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, ἀπὸ κοινοῦ δὲ ἐγνώρισαν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐπίστευσαν εἰς Αὐτόν. Κοινὴ ἡ πίστις τῶν αὐταδέλφων Ἀποστόλων, κοινὴ καὶ ἡ πίστις τῶν Ἐκκλησιῶν, τὰς ὁποίας οὗτοι ἴδρυσαν καὶ καθηγίασαν διὰ τοῦ κηρύγματος καὶ τοῦ μαρτυρίου των. Τὴν κοινήν ταύτην πίστιν ἐδογματίσαν οἱ κοινοὶ Πατέρες τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν συνελθόντες ἐξ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἐν οἰκουμενικαῖς συνόδοις, παραδόντες αὐτήν ὡς θησαυρὸν πολύτιμον εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἵνα ἐπ' αὐτῆς οἰκοδομήσωμεν τὴν ἐν Χριστῷ ἐνότητα ἡμῶν. Τὴν κοινήν ταύτην πίστιν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ μίαν χιλιετίαν διεφυλάξαμεν ἀλώβητον ἐν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ δύσει, καλούμεθα καὶ πάλιν νὰ θέσωμεν ὡς βᾶσιν τῆς ἐνότητος ἡμῶν, ἀποκαθαίροντες αὐτήν ἐκ πάσης τυχόν προσθήκης ἢ ἀλλοιώσεως, ὥστε «σύμφυχοι, τὸ ἐν φρο-

νοῦντες» (Φιλ. β', 2) νὰ χωρήσωμεν εἰς τὴν ἐν τῇ Θεῷ Εὐχαριστίᾳ κοινωνίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ εὐρίσκεται τὸ πλήρωμα τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ πορεία αὕτη πρὸς ἀνάκτησιν τῆς πλήρους κοινωνίας, τῆς ὁποίας ἀπῆλθον αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν, ἔχει ἤδη ἀρχίσει διὰ τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀληθείας, ὅστις καὶ συνεχίζεται, χάριτι θεῷ, παρὰ τὰς ἐνίοτε ἀναφυομένας δυσκολίας. Μετ' ἀνυστάκτου ἐνδιαφέροντος καὶ ἀδιαλείπτου προσευχῆς παρακολουθοῦμεν τὴν πορείαν τοῦ μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν διεξαγομένου ἐπισήμου θεολογικοῦ Διαλόγου ὑπὸ τὴν συμπροεδρείαν καὶ τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος, ὅστις εἰσέρχεται ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν κρισίμων ἐκκλησιολογικῶν ζητημάτων, ὡς εἶναι τὸ θέμα τοῦ πρωτείου γενικῶς, καὶ εἰδικώτερον ἐκεῖνο τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν. Εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν ὅτι τὸ ἀκανθῶδες τοῦτο θέμα ὑπῆρξε πέτρα σκανδάλου εἰς τὴν πορείαν τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, διὸ καὶ ἡ ἄρσις ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν τοῦ ἐμποδίου τούτου θέλει ἀναμφιβόλως διευκολύνει μεγάλως τὴν πορείαν ἡμῶν πρὸς τὴν ἐνότητα. Πεποιθήμεν, ὅθεν, ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο θέλει προσφέρει τὴν λυδίαν λίθον πρὸς ἀξιολόγησιν καὶ τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ χιλιετίᾳ ἐξελιξῶν, αἵτινες ἀτυχῶς ὠδήγησαν τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἰς μείζονα ἀπ' ἀλλήλων ἀποξένωσιν καὶ διηύρναν τὸ μεταξὺ ἡμῶν χάσμα.

Εἰς ἕναν κόσμον, ὁ ὁποῖος σπαράσσεται ἀπὸ ἀντιθέσεις καὶ συγκρούσεις, ὁ εἰρηνικὸς καὶ ἐποικοδομητικὸς διάλογος ἀποτελεῖ τὴν μόνην ὁδὸν πρὸς ἐπίτευξιν καταλλαγῆς καὶ ἐνότητος. Εἰς τὴν ἀποστολικὴν

περικοπήν, ἡ ὁποία ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν σημερινὴν Θεϊαν Λειτουργίαν, οἱ Ἀπόστολοι προβάλλονται ὡς ὑπόδειγμα ἄκρας ταπεινοφροσύνης κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ σταυρωθέντος Κυρίου: «λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περιψήμα ἕως ἄρτι» (Α΄ Κορ. δ΄, 12-13). Ἐὰν τὸ ἦθος τοῦτο τῆς ταπεινοφροσύνης πρέπει νὰ ἐπικρατῇ εἰς τὰς σχέσεις τῶν πιστῶν πρὸς τοὺς διώκτας τῆς Ἐκκλησίας, πόσον μάλλον ἐπιβάλλεται τοῦτο εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ἰδίων τῶν χριστιανῶν σχέσεις! Ἡ εἰρηνικὴ διευθέτησις τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν εἰς τὰς διαχριστιανικὰς σχέσεις οὐδόλως συνεπάγεται ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς ἀληθείας. Ἡ ἀλήθεια δὲν φοβεῖται τὸν διάλογον, ἀλλ’ ἀντιθέτως, χρησιμοποιεῖ αὐτὸν ὡς μέσον, διὰ νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ ὑπ’ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι διὰ διαφόρους λόγους ἀφίστανται αὐτῆς. Ἡ μισαλλοδοξία καὶ ὁ φανατισμὸς προκαλοῦν τὴν ἀμυντικὴν περιχαράκωσιν ἐκάστης πλευρᾶς εἰς τυφλὴν ἔμμονὴν εἰς τὰς ἰδίας αὐτῆς θέσεις καὶ ἀπόψεις, μονιμοποιεῖ τὰς διαφορές καὶ ἐξανεμίζει πᾶσαν ἐλπίδα καταλλαγῆς. Μία τοιαύτη στάσις οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν δύναται νὰ ἔχη πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸς τὸ παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων. Μόνον «ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφ. δ΄, 15) ἀληθεύομεν ἀληθῶς, ὡς καὶ μόνον ἐν ἀληθείᾳ ἀγαπῶντες (Β΄ Ἰω. 1) ἀγαπῶμεν γνησίως. Ὁ εἰλικρινὴς καὶ ἐν πνεύματι ταπεινοφροσύνης διάλογος διασφαλίζει τὸν εὐλογημένον τοῦτον συνδυασμόν, ὅστις καὶ ἀποτελεῖ τὴν μόνην θεοδίδακτον ὁδὸν δι’ ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ εἶναι μιμηταὶ τῶν Ἀποστόλων (Α΄ Κορ. δ΄, 16).

Τὸ πνεῦμα τοῦτο τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ ἐν ἀγάπῃ διαλόγου καλεῖται σήμερον ἡ Ἐκ-

κλησία τοῦ Χριστοῦ νὰ ἐφαρμόσῃ ἡ ἰδία εἰς τὰς μεταξὺ τῶν διηρημένων χριστιανῶν σχέσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ κηρύξῃ αὐτὸ πρὸς πάντα ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως εἰς οἶον-δήποτε χώρον καὶ ἂν ἀνήκῃ οὗτος. Γνωρίζομεν ἐκ πείρας πικρᾶς ὅτι ἡ θρησκεία δύναται εὐκόλως νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς σημαία φανατισμοῦ καὶ συγκρούσεων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ἐχομεν προσωπικῶς κατ’ ἐπανάληψιν τονίσει ὅτι ὁ πόλεμος ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας ἀποτελεῖ πόλεμον κατὰ τῆς θρησκείας. Διὰ τοῦτο ὁ διαθρησκειακὸς διάλογος ἐπιβάλλεται ὅλως ἰδιαίτερος εἰς τὰς ἡμέρας μας, χωρὶς τοῦτο νὰ συνεπάγεται οἰονδήποτε συμβιβασμὸν εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἐκάστου πεποιθήσεις. Τὸν διάλογον τοῦτον ἐνθαρρύνει καὶ καλλιεργεῖ καὶ τὸ ἡμέτερον Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, συμβάλλον καὶ οὕτω τὸ κατ’ αὐτὸ εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῆς εἰρήνης ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ.

Σεβασμιώτατε Καρδινάλιε μετὰ τῆς ἐντιμοτάτης ὑμῶν συνοδείας,

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Πόλεως ταύτης ἡ Θεία Πρόνοια ἀνέθηκε, διὰ τῆς ὑπὸ ἱερῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων θεσπισθείσης τάξεως, τὴν διακονίαν τῆς πρωτοθρόνου ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίας, ἐχούσης τὴν εὐθύνην τοῦ συντονισμοῦ καὶ τῆς ἐκφράσεως τῆς ὁμοφωνίας τῶν κατὰ τόπους ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἐν τῇ εὐθύνῃ ταύτῃ ἐργαζόμεθα ἤδη ἐπισταμένως διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διὰ τῆς ἐνεργοποιήσεως τῶν ἀρμοδίων προσυνοδικῶν ὀργάνων. Οὕτω, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον συνήλθεν ἐπιτυχῶς ἡ Δ΄ Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐπιληφθεῖσα τοῦ θέματος τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς, ἐπίκειται δὲ ἡ

συνάντησις τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην καὶ προετοιμασίαν καὶ τῶν λοιπῶν θεμάτων τῆς Μεγάλης Συνόδου. Σκοπὸν τῆς ὅλης προσπάθειάς ἀποτελεῖ ἡ σφυρηλάτησις τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὥστε «ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ» νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ. Ἐν τῇ προσπάθειᾳ ταύτῃ καὶ τῇ καθόλου, πολυτρόπως δυσχερεῖ, διακονίᾳ αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως πολύτιμον πάντοτε ἡγεῖται τὴν συμπαράστασιν τῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ Ρώμῃ Ἐκκλησίας, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐν ἀγάπῃ πολλῇ στρέφομεν τὴν σκέψιν ἡμῶν καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ.

Ἀσπαζόμενοι ὑμᾶς, καὶ δι' ὑμῶν τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς ἐνταῦθα ἀγαπητὸν ἐν Κυρίῳ ἀδελφόν, φιλήματι ἀγίῳ εὐχόμεθα ὅπως Κύριος ὁ Θεός, πρεσβείαις τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, σκέπη καὶ προστατεύῃ τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ ἀπὸ παντὸς κακοῦ ὁδηγῶν αὐτὴν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀγίου θελήματος Αὐτοῦ.

Ὡς εὖ παρέστητε ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί!

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Καλιφόρνια, Η.Π.Α

Στὶς 1-3 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὴν Ἀμερική, ἡ «Πρώτη Πανορθόδοξη Συνάντηση κληρικῶν στὴ Δύση». Συγκεκριμένα συγκεντρώθηκε ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς κληρικῶν (πρεσβυτέρων καὶ διακόνων), πάνω ἀπὸ 100, ἀπὸ ποικίλες ἐκκλησιαστικὲς διακαιοδοσίαις, μαζί μὲ τοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους τους. Ἡ συνάντησις αὕτη ἀποφασίστηκε τὸ 2007 στὴν πρώτη συνάντησις ὀρθοδόξων ἐπισκόπων τῆς δυτικῆς ἀκτῆς

στὶς Η.Π.Α., μὲ σκοπὸ τὴν ἀλληλογνωριμία καὶ τὴν ἐνότητα τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν στὴν ἀμερικανικὴ ἥπειρο. Τὸ θέμα τῆς πρώτης συνάντησις ἦταν «Ὁ κληρικὸς τῆς ἐνορίας ὡς πνευματικὸς πατέρας» (πηγή: www.antiochianladiocese.org/news_091204_1.html).

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ρώμη, Ἰταλία

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος πραγματοποίησε γιὰ πρώτη φορὰ ἐπίσημη ἐπίσκεψιν στὶς 4 τοῦ μηνὸς στὴν ἔδρα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας στὸ Βατικανό. Παραθέτομε τὴν προσφώνησι τὴν ὁποία ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Πάπα Ρώμης κ. Βενέδικτο ΙΣΤ' :

Ἁγιώτατε Πάπα Ρώμης, Κύριε Βενέδικτε,

«Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῶν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν» (Α' Πέτρου, 1:3). Ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι ἱστορικὴ γιὰ τὴν Ὁρθόδοξο Αὐτοκέφαλο Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας. Γιὰ πρώτη φορὰ, ἐπίσημη ἀντιπροσωπεία τῆς ἐπισκέπτεται τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης καὶ ἔχει τὴν τιμὴ καὶ τὴ χαρὰ προσωπικῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὴν Ἁγιότητα Σας, τὸν βαθὺ στοχαστὴ, τὸν διαπρεπεῖ θεολόγο, τὸν υπερασπιστὴ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, τὸν ἀγωνιστὴ γιὰ τὴν ἀλληλεγγύη τῶν λαῶν, τὸν δημιουργικὸ ἐκκλησιαστικὸ ἡγέτη.

Ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας κατὰ τὸν 20ῦ αἰῶνα ὑπέστη ἓναν ἀπὸ τοὺς φοβερότερους διωγμούς. Ἀπὸ τὸ 1944 ἕως τὸ 1967, αὐτὸς εἶχε τὴ γνωστὴ μορφή πιέσεων πού ὑπέστησαν οἱ Ἐκκλησίαι στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη. Ἄλλα ἀπὸ τὸ 1967 ἕως τὸ 1990, ἡ κατ' Ἀλβανία Ἐκκλησία ἐφθασε κυριολεκτικῶς στὶς

πύλες τοῦ Ἄδου. Ἡ ἀπαγόρευση διὰ τοῦ Συντάγματος κάθε θρησκευτικῆς ἐκδηλώσεως καὶ ἡ ἀδυσώπητη καταδίωξη τὴν διέλυσαν πλήρως. Μὲ τὴ χάρη καὶ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας τὰ τελευταῖα δεκαοκτῶ χρόνια ζεῖ, σὲ ἀναστάσιμη ἀτμόσφαιρα, μιὰ ἀποστολικὴ ἐποχὴ. Ἀνασυγκροτήθηκε ἐκ θεμελίων μὲ ταχύτατους ρυθμούς, συγκεντρώνοντας ὅλους τοὺς Ὁρθόδοξους χριστιανούς τῆς Ἀλβανίας ἀνεξαρτήτως ἐθνικῆς καταγωγῆς. Ἀναπτύχθηκε συστηματικὰ μὲ τὴν καλλιέργεια τῆς λειτουργικῆς ζωῆς, τοῦ κηρύγματος, τοῦ κατηχητικοῦ καὶ ἐκδοτικοῦ ἔργου· μὲ τὴν κατάρτιση καὶ χειροτονία ἄνω τῶν 140 Ἀλβανῶν κληρικῶν, τὴν ἀνοικοδόμηση 145 νέων ναῶν, τὴν ἀναστήλωση 70 καὶ τὴν ἐπισκευὴ ἄλλων 160 ναῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν κέντρων· καί, κυρίως, μὲ τὴν ἔντονη προσπάθεια νὰ ὀδηγήσει τὴ νέα γενιὰ στὸν Χριστό. Συγχρόνως, συμβάλλει ἐνεργῶς στὴν πρόοδο τῆς ἀλβανικῆς κοινωνίας, μὲ σημαντικὲς πρωτοβουλίες στοὺς τομεῖς ὑγείας, ἐκπαιδεύσεως, κοινωνικῆς προνοίας, ἀγροτικῆς ἀναπτύξεως, πολιτισμοῦ.

Προσωπικῶς, προτοῦ ἀναλάβω τὴν ἀποστολὴ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, εἶχα τὴ χαρὰ, στὸ τέλος τῆς δεκαετίας τοῦ 1960, νὰ Σᾶς συναντήσω σὲ συζήτηση στρουγγλῆς τραπέζης γιὰ τὴν Ἱεραποστολὴ στὸ Marburg· καί, κατόπιν, ὡς Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, στὴ Συνάντηση Ὁρθοδόξων καὶ Ρ/Καθολικῶν Θεολόγων στὸ Διορθόδοξο Κέντρο Ἀθηνῶν, μὲ θέμα “Das Sakrament der Weihe” (Ἰούνιος 1973). Ἐκτοτε, παρακολουθῶ, μὲ μεγάλο πάντοτε ἐνδιαφέρον, τὶς βαθυστόχαστες συγγραφές Σας, τὶς μακροχρόνιες προσπάθειές Σας καὶ τοὺς ἀγῶνες Σας γιὰ τὴν ἀκτινοβολία στὴν Οἰκουμένη

τοῦ φωτὸς τοῦ Χριστοῦ, τοῦ φωτὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλπίδος.

Καὶ ἡ δικὴ μας διακονία, Ἀγιώτατε, μέσα στὴν Ἀλβανία καὶ στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση, συνεχίζεται μὲ τὴν πεποίθηση ὅτι, ἀπὸ ὅλες τὶς θρησκευτικὲς ἢ φιλοσοφικὲς προτάσεις σχετικὰ μὲ τὴν ἀξία καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἄνθρωπου, ἡ πιὸ τολμηρὴ καὶ μεγαλειώδης παραμένει ἡ χριστιανικὴ. Αὐτὴ ἐπιμένει στὴν ἐνανθρώπιση τοῦ Ὑπέρατου Ὁντος, τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης καὶ στὴν πορεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν κατὰ χάρη “θέωση”. Τόσο ἡ Εὐρώπη ὅσο καὶ ὁλόκληρος ὁ κόσμος, ἔχουν σήμερα ἀνάγκη, περισσότερο ἀπὸ ὅ,τιδήποτε ἄλλο, ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ νέος πλοῦτος τῶν ἐπισημονικῶν γνώσεων σχετικὰ μὲ τὴ φύση τοῦ κτιστοῦ φωτὸς ἔχει διευρύνει τοὺς συμβολισμούς γιὰ τὶς ἐκπληρικτικὲς ἐπιδράσεις τοῦ πνευματικοῦ φωτὸς στὸν κόσμο. Τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός, παραμένει ἐπίσης γνωστός καὶ οἰκεῖος, ὅπως τὸ φυσικὸ φῶς, συγχρόνως ὁμως ἀπερινόητος καὶ ἀπροσπέλαστος στὴν οὐσία Του. Ὁ Θεός, κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ ὀνομάζεται φῶς ὄχι κατὰ τὴν οὐσίαν Του ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐνέργεια. “Καὶ ἐνῶ ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ μένει ἀμέθεκτος, οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ εἶναι μεθεκτές”.

Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι τὴν ἀκτινοβολία τοῦ φωτὸς τοῦ Χριστοῦ στὸν σύγχρονο κόσμο θολώνει ἡ διαίρεση τῶν χριστιανῶν. Γι’ αὐτό, οἱ προσπάθειες προσεγγίσεως τῶν χριστιανῶν, οἱ πρωτοβουλίες τῶν θεολογικῶν διαλόγων γιὰ τὴν κατανόηση, τὴν προσέγγιση καὶ τὴν καταλλαγή, εἶναι βασικὸ χρέος ὄλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν. Μὲ αὕτη τὴ συνείδηση, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς ἀναστηλώσεώς της, ἡ Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας συμμετέχει στοὺς διεκκλησια-

στικούς διάλογους και βεβαίως στον θεολογικό διάλογο μεταξύ Ὁρθοδόξων και Ρ/καθολικῶν. Χωρίς νά ὑποτιμοῦμε τίς δυσκολίες τῆς πορείας αὐτῆς, εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἡ ἐνεργῆς προσπάθεια ὑπερβάσεως τῶν διεστώτων, ὑπακούει στό θέλημα τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος, στήν πιό συνταρακτική στιγμή πρὸ τοῦ Πάθους Του, δεήθηκε “ἵνα” οἱ πιστεύοντες εἰς Αὐτόν “πάντες ἔν ὧσιν” (Ἰω. 17-21). Καί συγχρόνως ἀνταποκρίνεται σέ ἀγωνιώδη αἰτήματα τῆς ἐποχῆς μας πού ποθεῖ τή δίκαιη, τήν ἀρμονική συνύπαρξη καί ἀλληλεγγύη ὄλων τῶν λαῶν. Ἀσφαλῶς, τὰ προβλήματα πού τίθενται παραμένουν σημαντικά καί γιά νά εὑρεθοῦν λύσεις ἀπαιτεῖται σοβαρή παιδεία, εἰλικρινῆς πόθος γιά ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας, κριτική σκέψη, φωτισμός καί χάρι Θεοῦ.

Στό ξεκίνημα τοῦ 21ου αἰῶνος, ἡ φοβερῆ ἐμπειρία τῆς 9ης Σεπτεμβρίου τοῦ 2001 ὑπενθύμισε τόν τεράστιο κίνδυνο ὁ ὁποῖος ἀπειλεῖ τήν ἀνθρωπότητα μέ τήν ἀναβίωση τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ. Ἐκτοτε, ἔχουν ἐνταθεῖ οἱ πρωτοβουλίες ἀπό διάφορους κύκλους, ὄχι μόνο γιά τήν παγκόσμια εἰρήνη ἀλλά ἀκόμα καί γιά τόν διαθρησκειακό διάλογο, μέ στόχο νά ἀναζητηθοῦν ἀπό ὅλες τίς πλευρές εἰρηνοφόρα στρώματα μέσα στήν παράδοση τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων. Μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον καί προσοχή παρακολουθοῦμε τίς παρεμβάσεις τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητας, τίς πρωτοβουλίες, τίς ἐνέργειες Ὑμῶν στήν κρίσιμη περιοχὴ τοῦ διαθρησκειακοῦ διαλόγου. Συγκεκριμένως, στήν Ἀλβανία, ἀπό τήν ἐπάνοδο τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας οἱ βασικῆς θρησκευτικῆς κοινότητες, Ὁρθόδοξοι, Καθολικοί, Μουσουλμάνοι –σουννίτες καί μπεκτασιῆδες–,

ἔχουμε καλλιεργήσει ὄχι ἀπλῶς τήν ἀνεξιθρησκεία καί τήν ἀνοχή, ἀλλά κάτι πιό σημαντικό: τὸν ἀμοιβαῖο σεβασμό, τήν ἀλληλεγγύη, τὴ δημιουργικὴ συνεργασία· γεγονός πού ἔχει βοηθήσει γενικότερα τὴν εἰρηνικὴ πορεία καί ἀνάπτυξη τῆς χώρας.

Συμμεριζόμαστε πλήρως τὴν ἐμφαση πού δώσατε στήν πρώτη Ἐγκύκλιο Ἐπιστολῆ Σας “Deus caritas est”, ὅτι “κάθε τί ἔχει τὴ ρίζα του στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τὸ κάθε τί διαμορφώνεται ἀπὸ αὐτήν, τὸ κάθε τί κατευθύνεται πρὸς αὐτήν”. Καθὼς καί τὴν ἐπισημάνση στήν τελευταία Ἐγκύκλιο Ἐπιστολῆ Σας “Caritas in Veritate”, ὅτι “ὁ Θεὸς μᾶς δίνει τὴ δύναμη νά ἀγωνιζόμαστε καί νά ὑποφέρουμε ἀπὸ ἀγάπη πρὸς χάριν τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Διότι Ἐκεῖνος εἶναι γιά μᾶς τὸ Πάν, ἡ μεγίστη ἐλπίδα μας”. Ἀσφαλῶς, ἡ κατεξοχὴν ἀποστολὴ καί εὐθύνη κάθε τοπικῆς Ἐκκλησίας εἶναι νά προσφέρει ἀγάπη συνδέοντας τὸν ἄνθρωπο μέ τὴν πηγὴ τῆς ἀγάπης. Κανεὶς ἄλλος κοινωνικὸς θεσμὸς δὲν εἶναι σὲ θέση νά τὴν ἀντικαταστήσει. “Ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ”, καλούμεθα νά “αὐξήσουμε εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός” (Ἐφεσ. 4:15).

Στηριγμένοι σ’ αὐτὲς τίς βαθιὲς βεβαιότητες, στήν πίστη στὸν ὄντως ὄντα, στήν ἀλήθεια καί τὴν ἀγάπη πού Ἐκεῖνος μᾶς ἀποκάλυψε στήν πληρότητά τους, οἱ χριστιανοὶ τολμοῦμε νά ἐλπίζουμε. Καί στὴ νέα φάση τῆς παγκόσμιας ἱστορίας, ἐν μέσῳ τόσο πειστικῶν προβλημάτων, διαμηνύουμε μέ τόλμη: Ὑπάρχει ἐλπίδα! Ὑπάρχει ἐλπίδα στὸν ἀγώνα γιά τὴν εἰρήνη καί τὴ δικαιοσύνη· ὅταν ὑπερασπιζόμαστε τὴν ἀξιοπρέπεια τοῦ κάθε ἀνθρωπίνου προσώπου, ἀνεξαρτήτως καταγωγῆς, μορφώσεως, πεποιθήσεων· ὅταν ἐπιμένουμε στό χρέος τῆς ἀλληλεγγύης μεταξὺ ἀνθρώ-

πων και λαῶν· ὅταν ἐντείνουμε τις προσπάθειές μας γιὰ συνεπῆ σεβασμὸ στὴν κτίση. Τελικὰ, μὲ τὴ δύναμη τοῦ σταυρωθέντος και ἀναστάντος Χριστοῦ στὸν ὁποῖο ἔχει δοθεῖ “πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῶ και ἐπὶ γῆς” (Ματθ. 28:18), ἡ ἀλήθεια, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀγάπη θὰ ἐπικρατήσουν.

Δὲν ἀνησχοῦμε γιὰ τὸ μέλλον. Διότι πιστεύουμε ὅτι τὸ μέλλον ἀνήκει στὸν Χριστό. “Ὅτι Αὐτὸς εἶναι “ὁ ὢν και ὁ ἦν και ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ” (Ἄποκ. 1:8). Καὶ τελικὰ, Αὐτὸς ἔρχεται και πάλι. Ἀπὸ τὸ μέλλον.

Γνωρίζουμε, Ἀγιότατε, ὅτι σὲ ὅλη τὴ μακρὰ ἀκαδημαϊκὴ και ἐκκλησιαστικὴ διακονία Σας στηρίζατε και στηρίζετε τὴν πίστη σ’ αὐτὴ τὴ μοναδικὴ βεβαιότητα, μὲ τὴν ἐμβριθῆ σκέψη Σας, τὴν πηγαία εὐγένεια, τὴν προφητικὴ διορατικότητά Σας. Δεχθεῖτε και ἐκ μέρους τῆς μαρτυρικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας, μαζί μὲ τις θεριμὲς εὐχαριστίες μας γιὰ τὴν τιμὴ τῆς σημερινῆς συναντήσεώς μας, τις ὀλόφυγες και ειλκρινεῖς εὐχές μας: Ἐκ βαθέων εὐχόμεθα Κύριος ὁ θεός, διὰ πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, νὰ ὀδηγῆ καθημερινὰ τις σκέψεις και τις ἐνέργειες τῆς Ὑμετέρας πεφιλημένης Ἀγιότητας, γιὰ νὰ ἀκτινοβολεῖτε, μὲ τὴ ζωὴ και τὸ ἔργο Σας, τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ στὸν σύγχρονο κόσμο πού διψᾷ γιὰ ἀγάπη, εἰρήνη και ἐλπίδα. Πολλά, θαλλερά και ἀγαλόκαρπα τὰ ἔργα Σας!

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Βελιγράδι, Σερβία

Ἐκδημία τοῦ Πατριάρχου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας Παύλου: Στὶς 5 τοῦ μηνὸς ἐκοιμήθη σὲ ἡλικία 95 ἐτῶν ὁ Πατριάρχης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας Παῦλος, ἔπειτα ἀπὸ νοσηλεία σὲ νοσοκομεῖο. Ὁ Παῦλος ἀνέλαβε καθήκοντα Πατριάρχου σὲ μία ἐξαιρετικὰ δύσκολη συγκυρία γιὰ τὴν Ὁρ-

θόδοξη Ἐκκλησία στὴ Σερβία τὸ 1990, λίγο πρὶν ξεσπάσει ὁ ἐμφύλιος και καταρρεύσει ἡ ὀμοσπονδιακὴ Γιουγκοσλαβία.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Γενεύη, Ἑλβετία

Ὁρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

Γραμματεία ἐπὶ τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἁγίας και Μεγάλης Συνόδου

Ἀπὸ τις 9 ἕως 17 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου (Ζηζιούλα). Ἡ ἐπιτροπὴ συνήλθε μὲ σκοπὸ νὰ ἐξετάσει ποικίλα ζητήματα πού ἀφοροῦν στὴν εὐρυθμὴ λειτουργία και ἀποτελοῦν τὰ ὑπολοιπόμενα θέματα τῆς μελλούσης νὰ συνέλθει Ἁγίας και Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ὅπως μεταξὺ ἄλλων τὸ Αὐτοκέφαλο, κ.ἄ. Παραθέτουμε τὰ σχετικὰ Δελτία Τύπου γιὰ τὴν ἔναρξη και τὴ λήξη τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς ὅπως ἐπίσης και τὴ σχετικὴ εἰσήγηση τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου.

1. Δελτίο Τύπου

Κατὰ τὴν Σύναξιν τῶν Προκαθημένων τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, τῶν συνελθόντων, προσκλήσει τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τὸν Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐν Φαναρίῳ, ἐξεφράσθη ὑπ’ αὐτῶν “ἡ βούλησις διὰ τὴν ταχεῖαν θεραπείαν πάσης κανονικῆς ἀνωμαλίας προελθούσης ἐξ ἱστορικῶν συγκυριῶν και ποιμαντικῶν ἀναγκῶν” και ἐχαιρετίσθη ἡ πρότασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-

τριαρχείου «νά συγκαλέση διὰ τὴν συνέχισιν τῆς προετοιμασίας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, Πανορθόδοξους Διασκέψεις ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ἔτους 2009...».

Οὕτω, μετὰ τὴν συγκληθεῖσαν ἐν Σαμπεξὺ Γενεῆς κατὰ μῆνα Ἰούνιον ἐ.ἔ. Δ' Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν, συνέρχεται ἤδη, τῇ προσκλήσει τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, καὶ πάλιν ἐν Σαμπεξὺ, ἀπὸ 9ης ἕως 17ης Δεκεμβρίου ἐ.ἔ., Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Σεβ. Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ ἐξετάσῃ τὰ ὑπολειπόμενα θέματα τῆς μελλούσης ἵνα συνέλθῃ Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τὸ Αὐτοκέφαλον καὶ τὸ Αὐτόνομον καὶ τὸν τρόπον ἀνακηρύξεως αὐτῶν καὶ τὴν σειράν τῶν Διπτύχων.

2. Ὁμιλία τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου κατὰ τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς

Σεβάσμιοι καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί, οἱ ἐκπροσωποῦντες τὰς ἀγιωτάτας κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ,

Αἶνον καὶ δοξολογίαν ἀναπέμπομεν τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ ἡμῶν, διότι ἠξίωσεν ἡμᾶς νὰ συνέλθωμεν ἐπὶ τὸ αὐτό, προσκλήσει τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν κανονικὴν τάξιν ὡς ἐκφραστοῦ τῆς βουλῆσεως πασῶν τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ νὰ συσσεφθῶμεν περὶ τοῦ ἀνατεθέντος εἰς ἡμᾶς ἔργου, ὡς μελῶν τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπι-

τροπῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α.Θ. Παναγιότητος ὑποδεχόμεθα ὑμᾶς μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ τιμῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦτον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς φιλοξενουμένους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, εὐχόμενοι καλὴν ἐν αὐτῷ διαμονὴν καὶ καρποφόρον συνεργασίαν εἰς δόξαν Θεοῦ.

Περὶ τοῦ προκειμένου ἡμῖν ἔργου θέλει ἐνημερώσει ἡμᾶς ὁ Σεβασμιώτατος Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἀγαπητὸς ἐν Κυρίῳ ἀδελφὸς ἅγιος Ἑλβετίας κ. Ἱερεμίας, ὁ ὁποῖος θὰ γνωρίσῃ εἰς ἡμᾶς ἐν λεπτομερεῖα τὴν ἄχρι τοῦδε προπαρασκευῆν τῶν θεμάτων τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τὰ ὁποῖα καλούμεθα ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν. Ἡ ἔδρα αὕτη θὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ἐκφρασιν ὠρισμένων βασικῶν ἀρχῶν, τὰς ὁποίας δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς μας.

Καὶ πρῶτον ἐπιτραπήτω μοι νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι, κατὰ τὸν Κανονισμόν, ὁ ὁποῖος διέπει τὰς ἐργασίας τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων, αἱ ἀποφάσεις μας δέον νὰ λαμβάνωνται ἐν ὁμοφωνίᾳ. Τοῦτο μᾶς ὑποχρεώνει νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ ὅτι ἡ ἐμμονὴ μᾶς Ἐκκλησίας εἰς μίαν θέσιν τῆς δυνατὸν νὰ ὀδηγήσῃ τὰς ἐργασίας μας εἰς νανάγιον, ἐὰν ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης δὲν συμφωνοῦν ἄλλαι Ἐκκλησίαι. Καλὸν εἶναι, συνεπῶς, ἐφ' ὅσον διαπιστώνομεν ὅτι ἡ πλειονότης τῶν Ἐκκλησιῶν λαμβάνει θέσιν διάφορον τῆς ἡμετέρας, νὰ εἴμεθα ἐλαστικοὶ ὡς πρὸς τὴν ἰδικὴν μας θέσιν, ὥστε νὰ ἀποφευχθῇ τὸ ἀδιέξοδον. Ὑψιστον σκοπὸν μας πρέπει νὰ ἔχωμεν τὴν ἐπίτευ-

ξιν συμφωνίας, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῆ τὸ ταχύτερον δυνατὸν ἢ σύγκλησις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, τὴν ὁποίαν ἀναμένουν ἐπὶ τόσα ἔτη οἱ πιστοὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐκτὸς αὐτῆς κόσμος. Ἡ εὐθύνη, τὴν ὁποίαν ἀναλαμβάνομεν κάθε φοράν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐμμένομεν ἀκλονήτως εἰς τὰς θέσεις μας, εἶναι πελωρία.

Δεύτερον, θὰ ἤθελα νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν ἔχουν ἤδη τύχει μερικῆς ἐπεξεργασίας, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν. Οὕτω, τὸ θέμα τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ ἔχει κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ συζητηθῆ καὶ περιβληθῆ διὰ διορθοδόξου συμφωνίας κατὰ τὴν συνάντησιν τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τὸ 1993. Τὸ μόνον σημεῖον, τὸ ὁποῖον παρεπέμφθη εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐπιτροπὴν ἀφορᾷ εἰς τὸ ἐρώτημα ποῖος ὑπογράφει τὸν Τόμον ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου μιᾶς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος αὐτοῦ δέον νὰ περιορισώμεν τὰς συζητήσεις μας, χρησιμοποιοῦντες πάντοτε κριτήρια καὶ ἐπιχειρήματα ἐκ τῆς κανονικῆς ἢ λοιπῆς μακροχρονίου παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μας, τὴν ὁποίαν δὲν δυνάμεθα νὰ παραβλέψωμεν ἄνευ σοβαροῦ λόγου. Φρονῶ ὅτι, μὲ τὰ κριτήρια αὐτά, θὰ δυνηθῶμεν νὰ καταλήξωμεν εἰς συμφωνίαν, ὥστε τὸ θέμα τοῦ αὐτοκεφάλου νὰ παραπεμφθῆ πλέον εἰς τὴν ἐπομένην Προσυνοδικὴν Διάσκεψιν ὡς ὥριμον ἐξ ἐπόψεως προπαρασκευῆς.

Τὸ θέμα τοῦ αὐτονόμου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεώς του δὲν ἔχει τύχει ἐπεξεργασίας ὑπὸ προηγουμένης Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑφίσταται ὁμως ὑλικὸν εὐρισκόμενον εἰς τοὺς φακέλους μας, τὸ ὁποῖον ἀπεικονίζει τὰς βασικὰς θέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν διαγραφομένην τάσιν

πρὸς ἐπίλυσίν του. Δοθέντος ὅτι δὲν ὑφίσταται ἤδη ἀπόφασις Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, δυνάμεθα νὰ κινηθῶμεν ἐλευθέτως εἰς τὰς συζητήσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις μας. Οὕτω, ἡ διαφαινομένη εἰς τὰς προηγηθείσας ἐπαφὰς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν θέσις ὅπως ἡ ἀνακήρυξις Ἐκκλησίας τινος ὡς αὐτονόμου δέον νὰ τύχη πανορθοδόξου συμφωνίας, ὑπαγορευθεῖσα ὑπὸ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὰς πανορθοδόξους συναντήσεις καὶ ἐκπροσωπήσεις μετείχον ἐπὶ ἴσοις ὅροις καὶ αἱ αὐτόνομοι Ἐκκλησίαι, καθίσταται πλέον ἀδικοιολόγητος δοθέντος ὅτι, κατόπιν ἀποδοχῆς ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων Προκαθημένων ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους 2008 σχετικῆς προτάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, αἱ αὐτόνομοι Ἐκκλησίαι δὲν μετέχουν εἰς τὰ διορθόδοξα ὄργανα, ἀλλὰ μόνον αἱ αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι. Παρόμοιαι προσαρμογαὶ εἰς τὰς νέας συνθήκας, τὰς διαγραφομένας καὶ μετὰ τὴν Δ' Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν, δέον νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἐν λόγῳ θέματος.

Σημαντικὴν πλευρὰν τοῦ θέματος τοῦ αὐτονόμου, ἡ ὁποία χρήζει συζητήσεως, ἀποτελεῖ ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῆς ἐννοίας «αὐτόνομον», δοθέντος ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ὑφίσταται διάφορος ἀντίληψις εἰς τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας. Πιθανῶς νὰ χρειασθῆ νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ βαθμῶν αὐτονομίας, ἐκ τούτου δὲ θὰ ἐξαρτηθῆ καὶ ὁ τρόπος ἀνακηρύξεώς του. Ἀναγκαῖον ἐπίσης τυγχάνει νὰ διευκρινισθῆ ὅτι εἰς τὸν χρόνον τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑφίστανται σήμερον κατ' οἰκονομίαν καὶ ἄχρι καιροῦ πλείονες τῆς μιᾶς ἐκκλησιαστικαὶ παρουσίαι, οὐδεμία αὐτο-

κέφαλος Ἐκκλησία δύναται νὰ προβῆ εἰς ἀνακηρύξιν αὐτονόμου ὑπ' αὐτὴν Ἐκκλησίας ἄνευ πανορθόξου συναίνεσεως.

Τέλος, ὡς πρὸς τὸ θέμα τῶν Διπτύχων καθίσταται ἀναγκαῖα ἡ θέσπισις κριτηρίων, πάντοτε ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησιολογίας καὶ ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, βάσει τῶν ὁποίων καθορίζεται ἡ τάξις τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ μεταξὺ αὐτῶν κοινωνίᾳ. Τοιαῦτα κριτήρια εἶναι ἡ ἀρχαιότης τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ αὐτοκεφάλου ἢ τῆς πατριαρχικῆς ἀξίας ἐκάστης Ἐκκλησίας κατόπιν πανορθόξου συναίνεσεως, ὡς αὕτη ἐξεφράσθη ὑπὸ οἰκουμενικῆς συνόδου ἢ – δι' ὅσας Ἐκκλησίας κατέστησαν αὐτοκέφαλοι μετὰ τὴν συγκρότησιν οἰκουμενικῆς τινὸς συνόδου – ἐξησφαλίσθη τῇ ὀφειλετικῇ μερίμνῃ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ ἐπ' ἀναφορᾷ πρὸς μέλλουσαν οἰκουμενικὴν σύνοδον. Ἡ ἐπὶ τῶν κριτηρίων συμφωνία ἀποτελεῖ, κατὰ τὴν γνώμην μας, τὴν ἀπαραιτήτων προϋπόθεσιν ἐπιλύσεως τοῦ θέματος τῆς τάξεως τῶν Διπτύχων. Περιττὸν δὲ νὰ τονισθῇ ὅτι ἄνευ ὁμοφωνίας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ σύγκλησις καὶ λειτουργία τῆς μελλούσης νὰ συνέλθῃ Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου καθίσταται δυσχερής.

Σεβάσμιοι καὶ ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Τὰ ἐνώπιον ἡμῶν πρὸς μελέτην καὶ παρασκευὴν θέματα ἐμφανίζονται ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς ζητήματα διοικητικὰ καὶ πρακτικά, ἀλλ' ἐν τῇ οὐσίᾳ τῶν ἐνέχουν βαθεῖαν θεολογικὴν καὶ ἐκκλησιολογικὴν σημασίαν. Ἡ τάξις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συνδέεται πρὸς τὴν οὐσίαν αὐτῆς καὶ δεόν νὰ τηρῆται μετ' εὐλαβείας. Ἀποτελεῖ προτεσταντίζουσαν τάσιν ἐν τῇ συγχρόνῳ Ὁρθοδοξίᾳ ἡ περιφρόνησις θεσμῶν, ὡς ὁ ἐπισκοπικὸς ἢ ὁ συνοδικὸς, ἐν ὀνόματι τῆς Ὁρθοδοξίας. Τοῦτο καθιστᾷ τὴν Ὁρθοδο-

ξίαν ἰδεολογίαν καὶ ὄχι Ἐκκλησίαν. Οἱ θεσμοὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελοῦν τὴν μόνην ὁδόν, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ὁρθόδοξος πίστις ἀπὸ ἀτομικῆ ὁμολογία καθίσταται ὁμολογία τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκκλησία ἄνευ θεσμῶν εἶναι ἀδιανόητος.

Τὰ προκείμενα ἡμῖν πρὸς ἐξέτασιν θέματα ἀπτονται θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησιολογίας. Ὅπως ὁ Κύριος ἐν τῇ Θεῖᾳ Εὐχαριστίᾳ μερίζεται καὶ διαμερίζεται, ἀλλὰ δὲν διαιρεῖται, τοιουτοτρόπως καὶ τὸ σῶμα Του, ἡ Ἐκκλησία, ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ παύῃ νὰ συνιστᾷ ἐν σῶμα. Τόσον τὸ αὐτοκέφαλον ὅσον καὶ τὸ αὐτόνομον ἐκφράζουν τὴν βασικὴν αὐτὴν ἐκκλησιολογικὴν ἀρχήν. Διὰ τῶν θεσμῶν αὐτῶν ἐπεκτείνεται καὶ πραγματοποιεῖται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὅ,τι βιώνεται ἐν τῇ Θεῖᾳ Εὐχαριστίᾳ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μελιζομένη εἰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας δὲν διαιρεῖται, ἀλλὰ παραμένει ἡνωμένη. Μερμῶντες διὰ τὸ αὐτοκέφαλον ἢ τὸ αὐτόνομον τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἄς μὴ παραβλέπωμεν ἢ παραβλάπτωμεν τὸ ἐνιαῖον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, ἔτοιμοι νὰ ὑποχωρήσωμεν ἐκεῖ ὅπου δὲν θίγονται βασικαὶ ἀρχαὶ τῆς ἐκκλησιολογίας. Δὲν ἤλθομεν ἐδῶ διὰ νὰ ὑπερασπισθῶμεν θέσεις ἢ «συμφέροντα» τῶν Ἐκκλησιῶν μας, ἀλλὰ νὰ ἀναζητήσωμεν τρόπους συσφίξεως τῆς κοινωνίας μας καὶ χαλυβδώσεως τῆς ἐνότητός μας.

Τὰς σκέψεις ταύτας ὑποβάλλοντες ταπεινῶς εἰς τὴν ἀγάπην σας, ἐν τῇ βεβαιότητι ὅτι καὶ πάντες ὑμεῖς συμμερίζεσθε αὐτάς, ἐπικαλούμεθα ἐπὶ τὸ ἔργον ἡμῶν τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὥστε ἐν συμφωνίᾳ νὰ ἐπιτελέσωμεν τὴν ἀναπεθείσαν ἡμῖν ἀποστολὴν καὶ προετοιμάσωμεν τὸ ἔδαφος διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδό-

ξου Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία, κατὰ κοινήν ὁμολογίαν, ἀποτελεῖ ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς Ἐκκλησίας.

3. Ὁμιλία τοῦ Γραμματέα τῆς Διορθόδοξης Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς Μητροπολίτου Ἐλβετίας Ἱερεμίου

Ἡ ἀποστολή τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευαστικῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔχει σαφῶς καθορισθῆ εἰς τὸν Κανονισμόν λειτουργίας τῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων καὶ ἀναφέρεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως Συμβολῶν τῶν κατὰ τόπους ἁγιοτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν καταγραφήν τῶν δι' ἕκαστον θέμα συγκλινουσῶν καὶ ἀποκλινουσῶν προτάσεων τῶν Συμβολῶν αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς Εἰσηγητικῆς ὁμιλίας τοῦ Γραμματέως εἰς τὴν παροῦσαν συνέλευσιν τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς. Τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως εἶναι γνωστά, ἦτοι: α) Ἡ ἐκκρεμότης τῆς παραγράφου 3γ διὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου εἰς τὸ ἥδη ἐγκριθέν κατὰ τὰ ἄλλα κείμενον περὶ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου, β) Τὸ Αὐτόνομον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ καὶ γ) Τὰ Ὁρθόδοξα Δίπτυχα.

Αἱ ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν εἰσηγήσεις καὶ προτάσεις τῆς Γραμματείας προεβλήθησαν εἰς τὰς σχετικὰς Εἰσηγητικὰς ὁμιλίας τοῦ τότε Γραμματέως Σεβ. Μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως κ. Δαμασκηνοῦ, αἱ ὁποῖαι συμπεριελήφθησαν εἰς τοὺς ἀντιστοίχους φακέλους τῶν θεμάτων αὐτῶν πρὸς τὴν ἀναβληθεῖσαν συνέλευσιν τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἔτους 1999. Αἱ εἰσηγήσεις αὐταὶ καλύπτουν πάσας σχεδὸν τὰς ἀπο-

κλινούσας προσεγγίσεις τῶν θεμάτων εἰς τὰς Συμβολὰς τῶν ἁγιοτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἀποτελοῦν χρήσιμον ὕλικόν διὰ τὸ ἔργον καὶ τῆς παρουσίας συνελύσεως τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς, διὸ καὶ συμπεριελήφθησαν καὶ εἰς τὸν συγκροτηθέντα φάκελον τῆς Γραμματείας μετὰ τοῦ λοιποῦ ὕλικου ἐπὶ τῶν θεμάτων, πρὸς πληρεστέραν ἐνημέρωσιν τῶν ἐκλεκτῶν ἐκπροσώπων τῶν ἁγιοτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτήν, ἡ παροῦσα Εἰσηγητικὴ ὁμιλία τοῦ Γραμματέως διὰ τὰ αὐτὰ θέματα δὲν δύναται νὰ ἀποφύγῃ ἐπαναλήψεις θέσεων ἢ προτάσεων, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν καὶ εἰς τὰς προηγηθείσας εἰσηγήσεις τῆς Γραμματείας καὶ εἶναι ἤδη γνωσταὶ εἰς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ ἡ ἀποστολή τοῦ Γραμματέως εἶναι νὰ συνδέσῃ τὰ ἤδη γνωστά πρὸς τὴν συγκεκριμένην πλέον ἀποστολήν τῆς παρουσίας συνελύσεως τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς. Βεβαίως, κατὰ τὴν διαρρεύσαν μεγάλην χρονικὴν περιόδον ἀπὸ τῆς τελευταίας συνελύσεως τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς διευπλώθησαν προτάσεις ἢ κρίσεις ὑπὸ ὠρισμένον ἁγιοτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δι' ἐπὶ μέρους πτυχὰς τῶν ὑπὸ συζήτησιν θεμάτων, αἱ ὁποῖαι ἐντάσσονται εἰς τὸ εὐρύτερον πλαίσιον τῶν προτάσεων τῆς Γραμματείας πρὸς ἀξιολόγησιν ἢ καὶ ἀξιοποίησιν αὐτῶν κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν κοινῶν κειμένων δι' ἕκαστον θέμα. Οὕτω, προβαίνομεν εἰς τὰς ἀκολούθους προτάσεις.

1. Τὸ Αὐτοκέφαλον καὶ ὁ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ

Εἰς τὸ θέμα τοῦτο, τὸ ὑπὸ τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς συνταχθέν καὶ ὁμοφώνως ἀποδεκτὸν γενόμενον κείμενον κατὰ τὴν συνέλευσιν αὐτῆς τοῦ ἔτους 1993 παραμένει ἐν ἐκκρεμότητι, λόγῳ τῆς προκυσίας

διαφωνίας εἰς τὴν Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ κειμένου καὶ εἰς τὴν ὀλομέλειαν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου διὰ τὴν ἀνακηρύξιν τοῦ Αὐτοκεφάλου τοπικῆς τινος Ἐκκλησίας. Ἡ πλειονότης τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἁγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπέμειναν εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς καθιερωμένης παραδόσεως διὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου ὑπὸ μόνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὡς ἐκφραστοῦ τῆς Πανορθοδόξου συναινεσεως διὰ τὴν ἀνακηρύξιν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας. Ἐν τούτοις, ὁ ἐκπρόσωπος μᾶς ἁγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπέμεινεν εἰς τὴν πρότασιν αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ πάντων τῶν Προκαθημένων τῶν ἁγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἢ ἔστω ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπεσπάσθη ἡ ἀνακηρυσσομένη Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία.

Ἡ διαφωνία αὐτὴ τίθεται ἐνώπιον ἡμῶν πρὸς περαιτέρω συζήτησιν διὰ τὴν ἀναζητήσιν ὁμοφώνου προτάσεως πρὸς ἄρσιν τῆς διαφωνίας καὶ ὀλοκλήρωσιν τῆς ἐγκρίσεως τοῦ κειμένου κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἐπομένην Ε' Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν, συμφώνως καὶ πρὸς τὸν Κανονισμόν λειτουργίας τῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων. Οἱ ἐμμένοντες εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῆς Πατριαρχικοῦ Τόμου ὑπὸ μόνου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, πέρα τῆς προβολῆς τῆς καθιερωμένης σχετικῆς κανονικῆς τάξεως, ὑπεστήριξαν ὅτι ἡ Ἐκκλησία-μήτηρ διὰ τοῦ ἐξαιρετικοῦ προνομίου τῆς συγκαταθέσεως αὐτῆς διὰ τὴν κίνησιν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς διαδικασίας συναινεσεως τῶν

ἁγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐξήντησε τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς, ὡς ἐξήντησαν τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν διὰ τῆς συναινεσεως καὶ αἱ λοιπαὶ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίας, ἐξ ὀνόματος τῶν ὁποίων ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὑπογράφει τὸν Πατριαρχικὸν Τόμον τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου.

Ἡ ἐμμονὴ ὁμως εἰς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τουλάχιστον καὶ ὑπὸ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἀποσπάται ἡ ἀνακηρυσσομένη Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησίας, παρατείνει τὴν ἐκκρεμότητα τοῦ ὄλου κειμένου, διὸ καὶ δέον νὰ ἀναζητηθῇ ὁμοφώνως πρότασις πρὸς ἄρσιν τῆς διαφωνίας αὐτῆς. Αἱ ἐκ τῶν ὑστέρων διατυπωθεῖσαι ἀντιρροήσεις ὑπὸ τινων ἁγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυτον διατύπωσιν τῆς προϋποθέσεως τῆς συγκαταθέσεως τῆς Ἐκκλησίας-μητρὸς διὰ τὴν κίνησιν τῆς διαδικασίας ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου τοπικῆς τινὸς Ἐκκλησίας (παραγρ. 3α) δὲν πρέπει νὰ εἰσαχθοῦν πρὸς συζήτησιν ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι δὲν ἀπεστάλησαν ἐγγράφως εἰς τὴν Γραμματείαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἐπ' αὐτοῦ ἔχει ἤδη διατυπωθῆ ἡ ὁμόφωνος γνώμη τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς, διὸ καὶ δύναται νὰ συζητηθῇ μόνον ὑπὸ τῆς Ε' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως.

II. Τὸ Αὐτόνομον καὶ ὁ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ

Εἰς τὸ θέμα τοῦτο, αἱ Συμβολαὶ τῶν ἁγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν παρουσιάζουν μίαν κοινὴν προσέγγισιν ὄλων σχεδῶν τῶν προϋποθέσεων, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ πληροῖ μία τοπικὴ Ἐκκλησία διὰ νὰ ἀνακηρυχθῇ Αὐτόνομος, ἀλλ' ὁμως ἔχουν σοβαρὰς ἀποκλίσεις τόσον εἰς τὴν

έννοιαν τοῦ κανονικοῦ θεσμοῦ τοῦ Αὐτονόμου, ὅσον καὶ εἰς τὸν τρόπον ἀνακηρύξεως αὐτοῦ. Αἱ ἀποκλίσεις αὐταὶ ἔχουν ἤδη ἐπισημανθῆ εἰς τὸ κείμενον τῆς Γραμματείας περὶ τῶν συγκλινουσῶν καὶ ἀποκλινουσῶν προσεγγίσεων τοῦ θέματος καὶ ἔχουν ἀναπτυχθῆ εἰς τὴν Εἰσήγησιν τοῦ Γραμματέως πρὸς τὴν ἀναβληθεῖσαν συνέλευσιν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς (1999), ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὸν προῦ μῶν ἐπὶ τοῦ θέματος φάκελον τῆς Γραμματείας. Ἐν τούτοις, θεωρεῖται χρήσιμον διὰ τὰς ἐργασίας τῆς παρούσης συνελύσεως ἡ ὑπόμνησις τῆς βασικῆς διαφωνίας, ἐκ τῆς ὁποίας προκύπτουν καὶ αἱ παρεπόμεναι διαφωνίαι τόσον ὡς πρὸς τὴν κανονικὴν διαδικασίαν, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὰς κανονικὰς συνεπειὰς τῆς ἀνακηρύξεως τῆς αὐτονομίας τοπικῆς τινος Ἐκκλησίας, διότι ἡ ἄρσις τῆς βασικῆς διαφωνίας συνεπάγεται κατὰ λογικὴν ἀκολουθίαν τὴν ἄρσιν καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς προκυπτουσῶν διαφωνιῶν.

Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῶν Συμβολῶν τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ θέματος ὀδηγεῖ εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ βασικὴ διαφωνία, ἡ ὁποία προκαλεῖ καὶ τὰς παρεπομένας διαφωνίας, ὀφείλεται εἰς τὴν διαφορετικὴν κατανόησιν ἢ ἐρμηνεῖαν τοῦ κανονικοῦ θεσμοῦ τοῦ Αὐτονόμου. Οὕτως, ἡ πλειονότης τῶν ἀποστειλασῶν Συμβολῶν ἐπὶ τοῦ θέματος ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν κατανοοῦν τὸν κανονικὸν θεσμόν τοῦ Αὐτονόμου ὡς ἐκφράζοντα τρόπον τινὰ τὴν πλήρη ἐσωτερικὴν διοικητικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἀνακηρυχθείσης Αὐτονόμου Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ βάσει καὶ τῆς ἄχρι τοῦδε καθιερωμένης ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, διὸ καὶ ἡ νέα Αὐτόνομος Ἐκκλησία ἐντάσσεται πλέον εἰς τὸ κανονικὸν σύστημα τῶν Αὐτοκεφά-

λων καὶ Αὐτονόμων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, χωρὶς βεβαίως νὰ λύωνται οἱ πνευματικοὶ δεσμοὶ πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἀπεσπίασθη Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἀντιθέτως, ἄλλαι ἀγιώταται Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι κατανοοῦν τὸν θεσμόν τοῦ Αὐτονόμου ὡς ἀποκλειστικὴν ἐσωτερικὴν ὑπόθεσιν ἐκάστης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία διατηρεῖ πλήρως τὰ κανονικὰ δικαιώματα αὐτῆς διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς διοικήσεως καὶ τῆς λειτουργίας τῆς ἀνακηρυχθείσης Αὐτονόμου Ἐκκλησίας, καίτοι προτείνει τὴν ἔνταξιν αὐτῆς εἰς τὸ σύστημα τῶν Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Εἶναι λοιπὸν προφανές ὅτι αἱ ἐκ τῆς βασικῆς ταύτης διαφωνίας προκύπτουσαι διαφορετικαὶ προσεγγίσεις τοῦ κανονικοῦ τρόπου ἢ τῶν κανονικῶν συνεπειῶν τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτονόμου τοπικῆς τινος Ἐκκλησίας ἀποδυναμοῦνται ἢ ἐξουδετεροῦνται διὰ τῆς ἄρσεως τῆς κυρίας διαφωνίας, διὸ καὶ, κατὰ τὴν γνώμην τῆς Γραμματείας, ἐπὶ τῆς διαφωνίας αὐτῆς πρέπει νὰ ἐπικεντρωθῆ ἡ συζήτησις τοῦ θέματος, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γνωστῶν ἐκκλησιολογικῶν καὶ κανονικῶν κριτηρίων, τὰ ὁποία διέπουν ἄλλωστε τὸ ὅλον σύστημα τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οὕτως, ἡ συγκλίνουσα προσέγγισις τῶν δύο ἀποκλινουσῶν προτάσεων θὰ ἠδύνατο νὰ ἐγγυᾶται τόσον τὴν πλήρη διοικητικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἀνακηρυσσομένης Αὐτονόμου Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ τοὺς αὐτονοήτους πνευματικούς δεσμοὺς αὐτῆς μετὰ τῆς ἐξ ἧς ἀπεσπίασθη Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ ὑποβαθμίζηται ὁ κανονικὸς θεσμὸς τοῦ Αὐτονόμου εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ χωρὶς νὰ ὑφέρη ὁ κίνδυνος ἀκρίτου ἢ καὶ ἀνεξέλεγκτου πολυδιασπάσεως τῆς διοικητικῆς ὀργανώσεως τῆς

Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα ἐπὶ προφανεῖ ζημίᾳ τῆς ἐνότητος αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ἐπισημαίνεται καὶ εἰς τὰς Συμβολὰς τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν, εἶναι συνεπὴς ἡ ἀναλογικὴ ἐφαρμογὴ καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Ἀυτονόμου τῶν ἐκκλησιολογικῶν καὶ τῶν κανονικῶν κριτηρίων, τὰ ὁποῖα ἐφηρμόσθησαν καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ κειμένου περὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ Ἀυτοκεφάλου, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι ἡ τήρησις αὐτῶν εἶναι ἀπαραίτητος κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικὸν εἰς πᾶσαν διοικητικὴν μεταβολήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι προτείνεται εἰς τὴν πλειονότητα τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος Συμβολῶν τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Οὕτως, ἡ ἄρσις τῆς κυρίας διαφωνίας ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ κανονικοῦ θεσμοῦ τοῦ Ἀυτονόμου θὰ διευκολύνη καὶ τὴν συγκλίνουσαν προσέγγισιν τῶν ἐπὶ μέρους διαφωνιῶν εἰς τὴν κανονικὴν διαδικασίαν καὶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς συνεπειὰς κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, δεδομένου ὅτι ἡ ἔμμομη εἰς τὰς διαφωνίας καθιστᾷ ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει ἄχρηστον ἓνα καθιερωμένον ἐκκλησιαστικὸν θεσμὸν εἰς τὴν κανονικὴν τάξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Χρέος λοιπὸν τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς εἶναι ἡ ἀξιοποίησις τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ βᾶθους καὶ τῆς κανονικῆς παραδόσεως διὰ τὴν ὀρθὴν καὶ ὁμόφωνον περιγραφὴν τῶν βασικῶν ἀρχῶν λειτουργίας τοῦ θεσμοῦ τοῦ Ἀυτονόμου, αἱ ὁποῖαι θὰ ὑπηρετοῦν τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς πάντες οἱ διοικητικοὶ ἐκκλησιαστικοὶ θεσμοί, καὶ θὰ ἐγγυῶνται τὸν σεβασμὸν ὑπὸ πασῶν τῶν κατὰ τόπους ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Συνεπῶς, ἡ ὁποιαδήποτε παρέκκλισις ἐκ τῶν καθιερωμένων κανονικῶν ἀρχῶν πλήττει

ὄχι μόνον τὸ κύρος τοῦ θεσμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν κανονικὴν τάξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διὸ καὶ αἱ ἐκ τῆς παρεκκλίσεως προκληθησόμενα συγχύσεις κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ θὰ ἔχουν δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν διορθοδόξων σχέσεων.

III. Τὰ Ὁρθόδοξα Δίπτυχα

Τὸ θέμα τοῦτο καλύπτεται εἰς τὰς εὐαριθμοὺς Συμβολὰς τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ συγκλινουσῶν καὶ ἀποκλινουσῶν προτάσεων. Αἱ συγκλίνουσαι θέσεις ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὸ κανονικὸν περιεχόμενον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θεσμοῦ τῶν Διπτύχων καὶ εἰς τὴν ἰδιάζουσαν σημασίαν αὐτοῦ διὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς παραδεδομένης πίστεως καὶ εἰς τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης. Οὕτως, τὰ Δίπτυχα ἐνετάχθησαν ἀμέσως εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν καὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων κατὰ τὴν καθιερωμένην τάξιν αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τοὺς σχετικoὺς ἰ. κανόνας τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων (6 τῆς Α', 3 τῆς Β', 8 τῆς Γ', 9, 17 καὶ 28 τῆς Δ' καὶ 36 καὶ 39 τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς συνόδου) καὶ τὴν συνεπῆ πρὸς αὐτοὺς μακροαίωνα ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, διὸ καὶ εἰς οὐδεμίαν ὑπόκεινται συζήτησιν ἢ ἀμφισβήτησιν. Συνεπῶς, αἱ ἀποκλίνουσαι προτάσεις ἀναφέρονται εἰς μόνον τὰ ἀνακηρυχθέντα κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους Πατριαρχεῖα καὶ εἰς τὰς Ἀυτοκεφάλους Ἐκκλησίας, εἰδικώτερον δὲ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Πατριαρχείου Γεωργίας καὶ τῆς Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱερῶν Διπτύχων, λόγω κυρίως τῆς γνωστῆς διαφορᾶς τῆς θέσεως αὐτῶν εἰς τὰ ἱερά Δίπτυχα ὠρισμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Κατὰ τὴν καθιερωμένην εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν κανονικὴν τάξιν ἢ ἀναγραφὴ καὶ ἡ θέσις τῶν νεωτέρων Πατριαρχείων καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ Δίπτυχα καθορίζονται, τῇ ὀφειλετικῇ μερίμνῃ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διὰ πανορθόδοξου συναινέσεως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κανονικοῦ κριτηρίου τῆς ἀρχαιότητος εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τιμὴν ἢ εἰς τὸ καθεστὼς τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἀντιστοίχως, τὸ ὁποῖον ἀποδέχονται πλήρως πᾶσαι αἱ Συμβολαὶ τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ θέματος, καίτοι διαφωνοῦν διὰ τὴν ἀρχαιότητα τῆς Πατριαρχικῆς τιμῆς ἢ τῆς Αὐτοκεφαλίας τῶν προαναφερθεισῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Συνεπῶς, ἡ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ δύναται καὶ ὀφείλει νὰ ἐκφράσῃ ὁμόφωνον γνώμην ἐπὶ τῶν βασικῶν κανονικῶν ἀρχῶν τόσο ἐπὶ τῆς πανορθόδοξου συναινέσεως, ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τιμὴν ἢ εἰς τὴν Αὐτοκεφαλίαν διὰ τὴν ἀντίστοιχον ἀναγραφὴν τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ ἱερὰ Δίπτυχα, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ αὐτῶν θὰ ἔδει νὰ ἀξιολογηθοῦν καὶ αἱ ἤδη ὑφιστάμενα διαφωνία περὶ τῆς θέσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱερῶν Διπτύχων.

Προφανῶς, δὲν δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ καὶ ἡ συμπαθὴς πρότασις τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος Συμβολὴν αὐτῆς διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς Ἀρχαιότητος καὶ τῆς Οἰκουμενικότητος τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου τῶν Ἐκκλησιῶν ἔναντι τῆς μεταγενεστέρως διακρίσεως αὐτῶν εἰς Πατριαρχεῖα καὶ Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι δὲν ἔχει τὰ ἀναγκαῖα ἐρείσματα εἰς τὴν μακροαίωνα κανονικὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πρᾶξιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἡ τυχὸν ἀποδοχὴ τῆς προτάσεως αὐτῆς θὰ ἀνέτρεπε τὰ ἤδη καθιερωμένα κριτήρια λειτουργίας τοῦ θεομοῦ τῶν ἱερῶν Διπτύχων. Οὕτω,

κατὰ τὴν συζήτησιν ὑπὸ τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ θέματος τοῦ Αὐτοκεφάλου (1993), ὠρισμένα Ἐκκλησία ἀντιπροέτειναν τὴν ἀπόδοσιν τῆς Πατριαρχικῆς τιμῆς εἰς τὴν ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου ἀντὶ τῆς σχετικοποιήσεως τῆς καθιερωμένης διακρίσεως εἰς τὴν τάξιν τῶν Ὁρθόδοξων Διπτύχων. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ θὰ ἔδει νὰ ἀντιμετωπισθῇ καὶ ἡ ὁποιαδήποτε πρότασις σχετικοποιήσεως ὁποιαδήποτε καθιερωμένου σχετικοῦ κανονικοῦ κριτηρίου διὰ τὴν εἰσαγωγὴν μεταβολῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱερῶν Διπτύχων, ἵνα «μὴ μεταίρωμεν ὄρια ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν» πρὸς περιφρούρησιν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Σεβασμιώτατε ἅγιε Πρόεδρε καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἔχετε πρὸ ὑμῶν τοὺς φακέλους τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευεῦς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, οἱ ὁποῖοι περιέχουν πάντα τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς. Ἔχετε ἐπίσης πλήρη ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῶν θεμάτων καὶ περισσεῖαν ἐκκλησιαστικῆς σοφίας καὶ συνέσεως διὰ νὰ ἀνταποκριθῆτε εἰς τὸ μέγεθος τῆς ἀνατεθείσης εἰς ὑμᾶς ἀποστολῆς ὑπὸ τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Ἔχετε τὴν δλόθυμον ὑποστήριξιν τοῦ Ὁρθόδοξου Κέντρου καὶ τῆς Γραμματείας εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Διορθόδοξου Ἐπιτροπῆς. Εὐχόμεθα λοιπὸν εὐόδοσιν τῶν ἐργασιῶν πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι ἁγίου Θεοῦ καὶ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας Του. Καλὴ ἐπιτυχία!

IV. Ἀνακοινωθὲν τῆς Ἐπιτροπῆς

Συνήλθεν εἰς τὸ ἐν Σαμπεζῦ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ 9ης ἕως 17ης Δεκεμβρίου 2009, ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς προήδρυσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Γραμματεὺς δ' αὐτῆς ἦτο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἑλβετίας κ. Ἱερεμίας, Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Ἡ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ εἶχε ὡς ἔργον αὐτῆς ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ὀλοκλήρῳσιν τῆς ἐνιαίας θέσεως τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἐνιαίας αὐτῶν θέσεως ἐπὶ τῶν θεμάτων τοῦ Αὐτονόμου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν Διπτύχων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ, μετὰ τὴν ἐναρκτήριον ὁμιλίαν τοῦ Σεβ. Προέδρου καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Γραμματέως εἰσήγησιν:

α) Ἐμελέτησε τὸ περιεχόμενον τῆς παραπεμφθείσης εἰς αὐτὴν, πρὸς πληρεστέραν ἐπεξεργασίαν καὶ ἀναζήτησιν τῆς ἐνιαίας θέσεως τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, παραγράφου τοῦ ὑπὸ τῆς προηγουμένης, ἐν ἔτει 1993 συνελθούσης, Συνελεύσεως αὐτῆς ἐγκριθέντος κειμένου περὶ τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ.

Ἡ παράγραφος αὕτη ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν διὰ Τόμου τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τὸν τρόπον ὑπογραφῆς αὐτοῦ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως συνεφώνησεν ὅτι «Ἐκφράζων τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας-μητρὸς καὶ τὴν πανορθόδοξον συναίνεσιν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀνακηρύσσει ἐπισημῶς τὸ αὐτοκέφαλον τῆς αἰτησαμένης Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Τόμου τῆς Αὐτοκεφαλίας.

Ὁ Τόμος οὗτος ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, συμμαρτυρούτων ἐν αὐτῷ διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν

τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων τῶν ἁγιοτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς τοῦτο προσκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου».

Παρέπεμψε δὲ εἰς τὴν προσεχῆ Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν τὴν μελέτην τοῦ τρόπου ἐφαρμογῆς τῆς ἐπιτευχθείσης συμφωνίας.

β) Κατέγραψεν εἰς εὐσύνοπτον καὶ περιεκτικὸν κείμενον τὴν ἐνιαίαν θέσιν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ Αὐτονόμου καὶ τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ, περιγράψασα τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ Αὐτονόμου, τὴν ἀκολουθητέαν διαδικασίαν ἀνακηρύξεως αὐτοῦ καὶ τὰς συνεπείας αὐτῆς.

γ) Τὸ θέμα τῶν Διπτύχων, παρεπέμφθη, ἐλλείψει χρόνου, εἰς τὴν ἐπομένην Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν.

*Ἐν τῷ ἐν Σαμπεζῷ Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,
τῇ 17ῃ Δεκεμβρίου 2009.*

† Ὁ Περγάμου Ἰωάννης, Πρόεδρος

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Γενεύη

Ὁ Μητροπολίτης Γαλλίας Ἐμμανουὴλ ἐξελέγη στίς 15 τοῦ τρέχοντος μηνὸς στὴ θέση τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (ΚΕΚ), ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ ψηφοφορία τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ὀργανισμοῦ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα

Στίς 29 Δεκεμβρίου 2009 κατὰ τὴν καθιερωμένη ἐτήσια πανηγυρικὴ συνεδρία τῆς ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἀπένευσε στοὺς συντελεστὲς τῆς ἐξάτομης κριτικῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἑγγλεῖστου τὸ βραβεῖο τῆς «Τάξης τῶν Ἑθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν». Ὁ ἅγιος Νεόφυτος ὁ Ἑγγλεῖστος (1134-1220), ὁ ὁποῖος

μόνασε σὲ μία μικρὴ σπηλιὰ τοῦ Μελισσόβου τῆς Πάφου, συνέγραψε πλῆθος συγγραμμάτων, τὰ ὁποῖα καλύπτουν ὅλο τὸ φάσμα τῆς θεολογίας. Ἡ κριτικὴ ἔκδοσι τῶν σωζομένων κειμένων του πραγματοποιήθηκε μετ' ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Νεοφύτου Πάφου, μετ' τὴν συνεργασίαν ἔγκριτων πανεπιστημιακῶν – φιλολόγων καὶ θεολόγων καὶ μετ' τὸ συντονισμὸν τεσσάρων καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. (Ἰ. Καραβιδόπουλου, Ν. Ζαχαρόπουλου, Χ. Οἰκονόμου καὶ τοῦ ἀείμνηστου Δ. Τσάμη). Τὸ σημαντικὸ αὐτὸ ἔργο ἀποτελεῖ οὐσιαστικὴ συμβολὴ στὴ μελέτη τοῦ κυπριακοῦ πολιτισμοῦ, τῶν κυπριακῶν γραμμάτων καὶ κυρίως τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης καὶ καθιστᾷ προσιτὸ τὸ ἔργο τοῦ ἁγίου σὲ ἓνα εὐρὸν κοινόν. Τὸ βραβεῖο παρέλαβαν ἐκ μέρους τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Νεοφύτου ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ἐπίσκοπος Χύτρων Λεόντιος καὶ ἐκ μέρους τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ συντονιστὴς τῆς κριτικῆς ἔκδοσης καθηγητὴς τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. κ. Χρήστος Οἰκονόμου.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Θεσσαλονίκη

Ἀνακοίνωση τῆς Πρυτανείας τοῦ ΑΠΘ

Τὸ βραβεῖο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἀπέσπασε ἡ κριτικὴ ἔκδοσι τῶν Συγγραμμάτων τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου. Πρόκειται γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἔρευνας ποὺ διήρκησε 15 χρόνια καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τὸ 1994 ἕως τὸ 2009. Ἡ ἔκδοσι περιλαμβάνει πέντε πολυσέλιδους τόμους καὶ ἓναν ἕκτο μετ' εὐρετήρια καὶ ἀποτελεῖ συμβολὴ στὴν ἱστορίαν τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας. 4.500 χειρόγραφα φύλλα τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου (1134-1220) συγκεντρώ-

θησαν καί, μαζί μετ' τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ στοιχεῖα ἀξιοποιήθηκαν ἀπὸ Συντονιστικὴ Ἐπιτροπὴ ποὺ ἀποτελοῦν οἱ Καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ.: Νικόλαος Ζαχαρόπουλος, Ἰωάννης Καραβιδόπουλος, ὁ ἀείμνηστος Δημήτριος Τσάμης καὶ ὁ Χρῆστος Οἰκονόμου, ὡς Γενικὸς Συντονιστὴς τοῦ Προγράμματος. Πρόκειται γιὰ τὰ διασωθέντα συγγράμματα τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, ὁ ὁποῖος, μετὰ ἀπὸ ἀσκητικὸν ἀγῶνα καὶ ἀναζητήσεις, λάξευσε τὴν Ἐγκλείστρα του στὴ μικρὴ σπηλιὰ τοῦ Μελισσόβου τῆς Πάφου στὴν Κύπρον καὶ ἔζησε ἐγκλειστικὸν βίον γιὰ 60 χρόνια. Μετὰ τὸ 1170 ὁ Ἐγκλειστος μετέτρεψε τὴν Ἐγκλείστρα του σὲ Μονή. Συνέγραψε συνολικὰ 16 βιβλία ποὺ περιλαμβάνουν Πανηγυρικοὺς Λόγους, Βίους Ἁγίων, Ἐρμηνευτικὰς Ὀμιλίαις, Κατηχήσεις, Ἐπιστολὰς καὶ ἄλλα. Ἡ ἑξάτομη ἔκδοσι τῆς Ἱερᾶς Βασιλικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Ἁγίου Νεοφύτου Πάφου-Κύπρου, μετ' τίτλον: «Ἁγίου Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλείστου, Συγγράμματα» ἐκδόθη μετ' χρηματοδότησιν τῆς Ἱερᾶς Βασιλικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου τῆς Πάφου. Στὴν ἐκδοτικὴν ὁμάδα συμμετεῖχαν οἱ παρακάτω καθηγητὲς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου: Ἰωάννης Στεφανῆς, Παναγιώτης Σωτηροῦδης, Βασίλειος Κατσαρός, Νίκη Παπατριανταφύλλου-Θεοδωρίδης, Ἀλεξάνδρα Σωτηροῦδης τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς καὶ Βασίλειος Ψευτογκᾶς, Θεόδωρος Γιάγκου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Μετ' τὰ εὐρετήρια Βιβλικῶν καὶ Πατερικῶν χωρίων ἀσχολήθησαν οἱ καθηγητὲς: Ἰωάννης Γαλάνης, Δημήτριος Καϊμάκης, Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, Συμεὼν Πασχαλίδης, Χρῆστος Ἀραμπατζῆς τῆς

Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., ἐνῶ τὰ εὐρετήρια ὀνομάτων καὶ πραγμάτων κατάρτισε ὁ Δρ Κωνσταντῖνος Σιαμάκης. Στὴν ἐκδοτικὴ ὁμάδα συμμετείχαν, ἀπὸ ἄλλα Πανεπιστήμια, οἱ παρακάτω καθηγητές: Θεοχάρης Δετοράκης τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ρεθύμνου Κρήτης, Ἀπόστολος Καρπόζηλος καὶ Κώστας Κωνσταντινίδης τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἰωαννίνων

καὶ ὁ ἀείμνηστος Δημήτριος Σοφιανὸς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου. Ὅσοι ἐρευνητὲς ἐνδιαφέρονται νὰ ἔχουν πρόσβαση στὸ ἔργο μποροῦν νὰ ἀπευθυνθοῦν στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Τὸ ἔργο βραβεύτηκε ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἐτήσια Πανηγυρικὴ τῆς Συνεδρία, στὶς 29 Δεκεμβρίου 2009.

Στὴ σύνταξη τῶν «Θεολογικῶν Χρονικῶν» συνεργάστηκαν ὁ Μ. Πρωτ. Γεώργιος Τσέτσης, ὁ Νικόλαος Ἀσπρούλης, ἡ Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, ὁ π. Φίλιππος Ζυμάρης, ὁ π. Δημήτριος Μπαθρέλλος, ἡ Dragica Tadic καὶ ὁ Κώστας Ζορμπάς.